

Referat september 2016

møde 8 – 2016

mandag den 12. september 2016

Til stede: Finn Kamper-Jørgensen, Jørgen Simonsen, Michael Huusom, Grethe Troensegaard, Niels Søndergaard, Anette Lewinsky, Grethe Zöllner og Flemming Priem (suppleant)

Afbud: Helle Lassen

Jørgen Simonsen forlod mødet efter behandling af punkt 7.

Gæst: Økonomichef Henriete Lilleør. [Referat af besøget](#)

D a g s o r d e n

1 Referent

Anette Lewinsky

2 Dagsorden og prioritering

2.1 Dagsorden

Godkendt.

2.2 Prioritering

Mødetid prioriteret under hensyn til, at økonomichefen først kunne komme kl. ca. 10.

3 Referat

Godkendelse af referat af møde 7-2016.

[Referat: Møde 7](#)

[Referat: Social- og Seniorudvalgsformand Hans Nissen](#)

Begge referater godkendt.

4 TEMA: Ældrepolitik, Byråd og Politik

4.1 Dagsordener for Byråd og Økonomiudvalg

Der har været budgetseminar, økonomiudvalgsmøde og Byrådsmøde. Drøftes med henblik på opfølgning fra Seniorrådets side, jf. også økonomichefens deltagelse som gæst ved dette møde.

Der er den 7. september 2016 indgået et bredt politisk forlig om budget 2017-2020. ([Fredensborg Kommunes Budgetforlig 2017 – 2020](#))

Den ældrepolitiske del af budgettet forekommer rimelig – drastiske besparelser undgået, jf. Seniorrådets tidligere kritiske kommentarer til budgettet

Det blev overvejet, om Seniorrådet skal gå offentligt under henvisning til det endeligt godkendte budgetforlig.

Seniorrådet besluttede at sende udtalelse om budgetforligets konsekvens for ældrebeholdningen til Økonomiudvalg og Byråd, samt at gøre pressen bekendt med Seniorrådets holdning. ([Kommentat til Økonomiudvalget](#)). I kommentaren udtrykker Seniorrådet sin anerkendelse af den lokalpolitiske vilje til at fastholde det politiske princip om demografisk regulering af ældrebudgettet.

Det tidligere klausulerede og detaljerede budgetmateriale med bl.a. administrationens omfattende forslag til besparelser er nu frigivet, offentligt.

4.2 Andet

Overvejelser, om Seniorrådet skal gå offentligt under henvisning til det endeligt godkendte budgetforlig. De politiske partier har sidste frist for ændringsforslag den 11. September 2016.

5 TEMA: Social- og Sundhedsområdet

5.1 Dagsordener for de politiske udvalg

Ifølge oplysning fra centerchef Hans Bækvang er septembermødet i Social- og Seniorudvalget aflyst.

Seniorrådets Social- og Sundhedsgruppemøde tilsvarende aflyst.

5.2 Andet

Seniorrådet er overrasket over Social- og Seniorudvalget konklusion, jf. referat fra augustmødet, om sagen vedrørende fremtidig mødeform i udvalget.

"Sagen drøftet. Seniorrådets bemærkninger indgik i sagen".

Seniorrådet havde ønsket to årlige møder mellem Seniorrådet og Social- og Seniorudvalget.

Seniorrådet følger op på området, idet der fortsat er ønske om halvårslige møder med Social- og Seniorudvalget.

Træningssagen på Social- og Seniorudvalget augustmødet fik følgende konklusion, jf. bl.a. Seniorrådets møde den 22. august 2016 med Hans Nissen:

Udvalget tager orienteringen omkring trænings- og rehabiliteringsindsatsen i kommunen til efterretning og udtrykker samtidig stor anerkendelse af indsats og faglighed hos medarbejdere og ledelse på området.

Udvalget bemærker, at den samlede forebyggelsesindsats er og har været højt prioriteret med blandt andet etableringen af Forebyggelsesrådet, der med sin handleplan på området har været med til at styrke fokus på forebyggelsesområdet.

Seniorrådets bemærkninger indgik i sagens behandling.

6 TEMA: Teknik, Transport og Tilgængelighed

6.1 Dagsordener for de politiske udvalg.

a)

På Plan-, Miljø- og Klimaudvalgets møde den 6. september 2016 (punkt 174, sag 16/18091) "Nyt vinter-og renholdelsesregulativ samt økonomi til vintertjenesten", blev det accepteret, at merudgiften på 1.2 mio. kr. i 2016 til NSPV ekstra tjenester skulle finansieres via tilsvarende reduktion på 1.2 mio. kr. i "Driftsbudgettet inden for politikområde 3, Veje og trafik".

Læs reduktion af midler til forbedring af Busstoppesteder serviceniveau. Se referatet punkt 175 fra samme udvalgs møde.

Seniorrådet finder dette uheldigt.

b)

I det just tiltrådte Budgetforlig er det besluttet, at prisen for brug af Flextur bliver sat op fra 24 til 36 kr. per person.

I Fredensborg Kommune er det ca. 65 procent af flexturene der benyttes af 60+ gruppen (Seniorrådets målgruppe). Busruter nedlægges med løftet om at man så i stedet kan benytte flextur, hvorefter kommunen forhøjer prisen betydeligt.

Seniorrådet finder dette utilfredsstillende for vore ældre flexkursbrugere.

c)

Budgetvedtagelsen "udskyder" det ene af de to trafiksikkerheds foranstaltninger på Holmegårdsvej, Kokkedal (1. forlængelsen af Brønsholmgårdsvej og 2. ud for Græstedgård). Begge projekter er vigtige, men Seniorrådet skal foreslå at projektet ud for Græstedgård prioriteres højest / udføres i 2016. Græstedgård benyttes dagligt af både børn og ældre.

Alle tre ovennævnte synspunkter er tidligere meddelt Team Trafik og Plan-Miljø- og Klimaudvalget.

6.2 Andet

SR-Gruppens drøftelser. Henvisning til udtalelsen, jf. 6.1.

Handicapparkeringsskilt er nu opsat ved Store Kro, jf. lokalplan om restaureringen af Store Kro med anvisning om det.

7 TEMA: Kultur, Fritid og Idræt

7.1 Dagsorden for Kulturudvalget.

Kulturgruppen havde den 23. August 2016 møde med kulturdirektør Lise Kann. Med hensyn til mødet henvises til referater på Seniorrådets hjemmeside.

Viceborgmester Ulla Hardy-Hansen, formand for kulturudvalget, inviteres som gæst i efteråret

7.2 Andet.

Ingen bemærkninger.

8 TEMA: Kommunikation og IT

8.1 Dagsordener for de politiske udvalg.

Ingen bemærkninger.

8.2 IT-Support på Humlebæk Dagcenter

Seniorrådet er blevet gjort opmærksom på, at der i det kommunale dagcenter i Humlebæk er tilsyneladende indgået en aftale mellem dagcenteret og foreningen/virksomheden "Senior IT" omkring support, hjælp og undervisning til dagcenterets brugere.

Det er til Seniorrådet oplyst, at disse ydelser ikke er betalingfrie for brugerne

Det bekymrer Seniorrådet, at der på det kommunale aktivitetscenter tilsyneladende er indgået en kommercielt aftale om IT-support til centerets brugere.

Seniorrådet tog oplysningerne til efterretning

8.3 Niels' 10 minutter

Niels Søndergaard gennemgik, hvordan man finder og lægger oplysninger på Seniorrådets hjemmeside.

9 TEMA: Mad

Der henvistes blandt andet til referat af mødet med gæst, Kirsten Almdal, leder af Benedikte-hjemmet.

Gruppen fremlægger forslag i løbet af efteråret

10 Seniorrådets Budget, Økonomi og Regnskab

10.1 Økonomisk status

Kassereren gennemgik regnskabet med bemærkning, at det ikke så for lyst ud.

Regnskabet viser, at der på nuværende tidspunkt, ikke ser ud til at være råd til at sende nogen til Ældrekonferencen i Vingsted.

Den halvårslige kompensation for brug af egen computer, netværk, papir og blæk er udsat indtil videre, da vores beholdning ikke rækker til det aftalte beløb.

Problemet er, at der årligt fratrækkes 60.000 kr. fra det beløb, kommunen yder til Seniorrådet. Beløbet tænkes at skulle gå til omkostninger ved det kommende valg i 2017 til nyt Seniorråd. Omkostninger ved næste valg til Seniorråd og valgfremgangsmåden drøftedes.

Seniorrådet har forholdt sig åben overfor, hvorledes en uforbrugt del af årets budget til Seniorrådet anvendes, men har ikke givet formel accept af, at administrationen på forhånd hensætter 60.000 kr. årligt til finansiering af Seniorrådsvalget 2017.

Seniorrådets stillingtagen afventer forhandlinger med kommunen.

11 Øvrige Sager

11.1 Revision af SRs forretningsorden

Opfølgning af drøftelse på møde 7 med henblik på vedtagelse af den reviderede Forretningsorden. ([Gældende Forretningsorden](#)).

*Forretningsordenen blev vedtaget med følgende **Mindretalsudtalelse fra Grethe Troensegaard**: Betegnelsen "Digital Sekretær" bør udgå i såvel selve bestemmelsen om konstituering, § 2, som i noten til bestemmelsen.*

11.2 Valg af digitalt sekretær/webmaster

Som konsekvens af vedtagelsen af revideret forretningsorden nedlægges den eksisterende sekretærpost, og webmaster/digital sekretær vælges.

Niels Søndergaard blev valgt uden afstemning.

11.3 Pensionistudflugt

Årets pensionistudflugt er nu afviklet.

Seniorrådet blev ved Grethe Troensegaard takket af Borgmesteren, samtidigt med at hun fik overrakt blomster.

Seniorrådet anerkendte hendes personlige indsats.

12 Diverse Møder

12.1 Forebyggelsesrådet

Referat fra møde 31. august er lagt på Kommunens hjemmeside.

Gigthandlingsplan vedtaget.

Pjece om fysisk aktivitet vedtaget

Indsats vedr. mental sundhed vedtaget

12.2 Møder i Danske Ældreråd mv.

a) Nordgruppen

Nordgruppemøde afholdt af Fredensborg Seniorråd.

b) Regionsælderådet

Møde afholdt 2. september med temaet: **Sammenhængende patientforløb.**
Finn holdt oplæg med efterfølgende diskussion. [Power point](#) serie er lagt på hjemmesiden.

c) Formands/næstformandsmøde for Ældreråd/Seniorråd Allerød i august.

Finn og Michael deltog.
Der var bl.a. erfaringsopsamling på foråret arbejde med værdighed i ældrepolitikken
Referat fremsendes, når det foreligger.

d) Danske Ældreråd Vingsted konference.

Jørgen Simonsen, Michael Huusom, Niels Søndergaard og Grethe Troensegaard er interesserede.
Undersøges, om Seniorrådet har råd til at lade de 4 medlemmer deltage.

e) Temadag om Ældrerådsvalg

Michael og Niels deltager i Allerød den 10. oktober (og sender derfor afbud til næste Seniorrådsmøde, som er samme dag)

12.3 Møder/Konferencer i Kommunernes Landsforening

KLs Ældrepolitiske konference findet sted i Kolding mandag d. 26. september.
Finn og Niels deltager

12.4 Nyt fra Pleje- og aktivitetscentrenes beboer- og pårørenderåd.

Udsat drøftelse fra sidste møde af erfaringer fra disse råd.
Niels Søndergaard foreslog, at medlemmerne udarbejder korte referater fra deres deltagelse i møder med pårørende.
Dermed får Seniorrådet et bedre grundlag for at drøfte erfaringer.
Seniorrådet tiltrådte forslaget.
Der har hidtil ikke været prioriteret mødetid til grundigere drøftelse af erfaringerne fra Seniorrådets observatører ved disse rådsmøder. Næste møde skal derfor prioritere tid til dette. *Temaet prioriteres ved næste Seniorrådsmøde*

12.5 Næste Seniorrådsmøde.

Mandag d. 10. oktober 2016.

13 Andet og Eventuelt

Grethe Zøllner indtræder i Seniorrådets Social- og Sundhedsgruppe (i Anders Koppings orlovsperioden)

Flemming Priem indtræder samtidigt som supplant i samme periode både i Seniorrådets Teknikgruppe og IT & Kommunikationsgruppe.

Bilag se links under de enkelte dagordenspunkter.

Referat

Udvalgsformand Hans Nissen, Social- og Seniorudvalget

gæst ved Seniorrådsmøde 22. august 2016

Hans Nissen takkede for invitationen og omtalte en række temaer

Økonomi og budgetforhandlinger vedr. 2017

De økonomiske udfordringer bliver større år for år. Der er ikke noget fedt at skære af nu – det er kerneydelserne det handler om.

Der skal findes omkring 41 mio. kr. for 2017 for hele kommunen – 130 mio. kr over 4 års perioden. Administrationen har anbefalet at der spares 35 mio. kr. om året

Handicapområdet er i høj grad udfordret, -der er tale om en opadgående tendens i økonomien – og der er tidligere udarbejdet en plan for økonomisk tilpasning, som det kniber med at få tilpasset.

Budgettet er en politisk prioritering, hvor man bl.a. udtrykker, hvad man vil gøre mindre af. Der kommer ingen stor check til ældreområdet, selv om området har bevågenhed fra Christiansborg. Det nye center for pleje og rehabilitering koster også en del.

Den såkaldte demografimodel for fremskrivninger er blevet fastholdt, men udvalget får næppe lov til at friholde ældreområdet.

Prioriteringer og sparekatalog

Hans Nissen nævnte en række prioriteringssynspunkter:

- at de, der har størst behov, skal prioriteres
- at der sikres en ordentlig drift af plejen, både på centre og i hjemmene
- at en nødplan for vikardækning skal overvejes, sidste års fjernelse fra budgettet af vikarer er ikke holdbart
- samspillet med de praktiserende læger skal gøres bedre, og der skal lyttes mere til deres bekymringer om, hvorvidt man har de rette faglige kompetencer i kommunen til at forhindre sygehusindlæggelser. Ansættelse af læger i kommunen har været overvejet, men man gør det næppe
- forebyggelsen skal prioriteres
- træning før operation – eller som alternativ til operation – skal sikres, - også for at spare penge til kommunens medbetaling af sygehusvæsenet. Gigtområdet er et eksempel
- der skal sættes ind for at skaffe relevant fagligt personale
- dagcenteraktiviteterne må ikke svækkes, snarere tværtimod: styrkes. Det har en forebyggende funktion

I relation til det netop udsendte sparekatalog, som man havde bedt administrationen om at udarbejde, sagde Hans Nissen blandt andet:

- ikke spare på det frivillige område, herunder § 18 puljen
- rengøring fastholdes, - ikke nedskære
- hvis udvalget bliver tvunget, så fastholde omsorgstimer men afskaffe klippekort

Det nye Rehabiliterings- og Plejecenter

Placeringen i Humlebæk er valgt på grund af det demografiske behov. Når et nyt center om en række år skal etableres vil det formentligt være i det østlige område af kommunen.

Det er i øvrigt vigtigt fremover at stimulere rehabiliteringsindsatsen nævnte Hans Nissen

Værdighedspuljens anvendelse

Hans Nissen så positivt på den aktuelle anvendelse af værdighedspuljen og omtalte flere projekter. Han fandt bl.a. at det havde været en misforståelse at ville lukke Asmundshøj for

demente – og at man nu for puljepenge kunne sikre institutionen. Også gode spisemiljøer for "madpengene" var vigtige.

Nogle kommentarer fra Seniorrådet

Under debatten kom der bl. a. nogle kommentarer fra Seniorrådet

- Fast månedligt kontingent til dagcentre var ikke rimeligt, - det var for mange penge. Et rimeligt årskontingent kunne måske erstatte det
- Jagten på dagcentrene må ophøre, - det er en vigtig brik i forebyggelsen bl.a. for ensomme og der må sikres måltider til rimelige priser. Ren brugerstyring er uacceptabel, så fyring af personale må stoppes
- Den frivillige indsats er enorm i vor kommune bl.a. på ældreområdet og det er fuldstændig uacceptabelt at svække denne indsats og f.eks. afskaffe § 18 puljen
- Forebyggelsesrådet for ældrebefolkningen har afgivet en handlingsplan for fysisk aktivitet og træning og blandt andet gigt. Den skal huskes i de politiske prioriteringer
- Et ekstra nyt plejecenter hører naturligt til i kommunens østlige del på grund af det store antal meget gamle her

Formanden for Seniorrådet takkede for en god dialog, og Hans Nissen gav udtryk for, at han gerne snart ville komme igen og have mere tid til dialog med Seniorrådet

Fredensborg Seniorråd

Forretningsorden

September 2016

§ 1 Fredensborg Seniorråd

1. Fredensborg Seniorråd (herefter kaldet "Seniorrådet") fastsætter, ifølge loven¹ og "*Vedtægter for Seniorrådet*" (§5, stk 4.), selv sin forretningsorden.
2. Seniorrådet udarbejder en vision og målsætning som fælles reference for sit arbejde og for sin rådgivning af Byrådet i ældrepolitiske spørgsmål.
3. Seniorrådets møder er lukkede, men Seniorrådet kan invitere gæster til særlige punkter på dagsordenen. Det er ifølge loven ikke tilladt, at suppleanterne deltager i Seniorrådsmøder.
4. Seniorrådets medlemmer har tavshedspligt, i det omfang det følger af lovgivningen eller af særlig bestemmelse i enkelte sager.
5. Formanden eller i dennes fravær næstformanden kan udtale sig på Seniorrådets vegne.
Medlemmer af Seniorrådet kan udtale sig på rådets vegne med bemyndigelse fra formanden eller i dennes fravær næstformanden².
Sådanne udtalelser optages snarest på Seniorrådets dagsorden til orientering for resten af Seniorrådet.
6. Seniorrådet behandler ikke personsager. Se i øvrigt "*Vedtægter for Seniorrådet*".
7. Seniorrådsmedlemmer kan – i den offentlige debat – underskrive sig med: "Medlem af Seniorrådet". I relevante tilfælde kan tilføjes "i Fredensborg Kommune".

¹Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lov nr. 453 af 10/6 1997) med senere ændringer

²Seniorrådet har givet gruppeformænd i de nedennævnte grupper (se §3) en stående bemyndigelse til at udtale sig på Seniorrådets vegne, når det er inden for arbejdsgruppens sagsområde.

8. Seniorrådets referater offentliggøres på Seniorrådets hjemmeside. Fredensborg Kommune offentliggør Seniorrådets referater gennem link til Seniorrådets hjemmeside.

§ 2 Konstituering

1. På første møde efter valget (eller på given foranledning) konstituerer Seniorrådet sig med

- Formand
- Næstformand
- Kasserer
- Digital Sekretær / Webmaster³

2. Seniorrådet nedsætter de i § 3 nævnte faste arbejdsgrupper.

§ 3 Arbejdsgrupper

1. De faste grupper, som nedsættes under konstitueringen, er

- Social- og Sundhedsgruppen
- Teknikgruppen
- IT- og Kommunikationsgruppen
- Kulturgruppen
- Madgruppen

2. Seniorrådet kan efter behov til enhver tid nedsætte ad hoc arbejdsgrupper.

3. Arbejdsgrupper og ad hoc grupper arbejder inden for Seniorrådets fælles vision og målsætning, jf. § 1.2.

4. Til hver arbejdsgruppe udpeger Seniorrådet en gruppeformand samt medlemmer. De faste arbejdsgruppers primære arbejdsområde er at følge Byrådet og Byrådsudvalgenes relevante dagsordener og sager. De faste arbejdsgrupper kan afgive kommentarer (høringssvar) til sagerne, når de finder anledning til det. Desuden kan grupperne fremsætte forslag til nye tiltag inden for deres sagsområde.

5. Sagsbehandling

---

³Digital Sekretær eller Webmaster – som er en ny tillidspost pr. september 2016 – er ansvarlig for hjemmesidens drift, skriftlig kommunikation samt forsvaret elektronisk arkivering af Seniorrådets arkivalier.

a. Løbende sager: Hver gruppe beslutter, om der skal tages aktion inden det/de relevante politiske udvalgs møder. I gruppen behandles sager fra udvalgets dagsorden, og gruppen udarbejder kommentarer til aktuelle sager. Kommentarerne fremsendes til behandling i Byrådets udvalg (enten via *Center for Politik og Strategis* sekretariat – hvis tiden tillader det – eller direkte til udvalgets medlemmer).

Fremsendte sager/høringssvar fremlægges til orientering på førstkommende Seniorrådsmøde.

b. Nye tiltag: Grupperne kan foreslå nye tiltag omkring ældrepolitik. Seniorrådet skal normalt orienteres om de nye tiltag, inden de forelægges for forvaltningen og politikerne. Nye sager forelægges førstkommende Seniorråd til orientering og godkendelse.

6. Gruppeformanden kan på Seniorrådets vegne udtale sig skriftligt eller mundtligt om emner inden for det aftalte sagsområde. Disse udtalelser optages snarest på Seniorrådets dagsorden til orientering for resten af rådet.

7. Grupperne bidrager til Seniorrådets årsrapport, jf. § 4.3.

§ 4 Formandens opgaver

1. Formanden forbereder og følger op på Seniorrådets møder og vedtagelser.

2. Formanden koordinerer samarbejdet mellem Seniorrådets arbejdsgrupper.

3. Formanden koordinerer og samler arbejdsgruppernes årsrapporter til Seniorrådets årsrapport.

Denne årsrapport offentliggøres på Seniorrådets hjemmeside og udsendes i print til udvalgte interessenter.

4. Formanden fungerer som Seniorrådets daglig leder og talsmand for hele Seniorrådet. Udtalelser til offentligheden skal optages på dagsordenen ved førstkommende ordinære Seniorrådsmøde til orientering.

§ 5 Kassererens opgaver

1. Kassereren udarbejder hvert år Seniorrådets budget som godkendes af Seniorrådet. Seniorrådets budget skal hvert år før årsskiftet indsendes til kommunens forvaltning til godkendelse i Byrådet.

2. Kassereren administrerer efter det godkendte budget og Seniorrådets anvisninger det af Fredensborg Kommune bevilgede rådighedsbeløb til Seniorrådets drift.

3. Beløbet administreres via Seniorrådets bankkonto, og kontoudtog skal på forlangende og i tvivlstilfælde forelægges Seniorrådet.

4. Kassereren administrerer efter budgettet og Seniorrådets anvisninger diæter og kørselsgodtgørelser. Disse beløb udbetales direkte af Fredensborg Kommune til det enkelte medlem af Seniorrådet, og det enkelte medlem er ved sin underskrift ansvarlig for, at de angivne data er korrekte.

Kassereren afstemmer løbende Seniorrådets regnskab med administrationen i Fredensborg Kommune.

5. Kassereren skal, ved udsigt til overskridelse af budgetrammen, uden tøven advisere formanden og kommunens forvaltning.

6. Regnskabet forelægges normalt Seniorrådet ved hvert ordinært møde til orientering.

7. Seniorrådets regnskab efterses af et medlem af Seniorrådet.

§ 6 Møder

1. Ordinære Seniorrådsmøder afholdes hver måned – bortset fra juli måned – så vidt muligt forud for de kommunale udvalgs møder. Dagsorden udarbejdes af formanden, og sendes så vidt muligt til medlemmerne tre hverdage før mødets afholdelse.

2. Medlemmerne og de nedsatte grupper supplerer standarddagsordenen ved i god tid inden seniorrådsmødet, at sende dagsordenpunkter til formanden eller den person formanden udpeger. Desuden kan sager optages under punktet: Godkendelse af dagsorden.

3. Formanden kan – efter behov – indkalde til ekstraordinære eller aflyse ordinære Seniorrådsmøder. Ekstraordinære møder skal afholdes, såfremt et flertal af Seniorrådets medlemmer fremsætter skriftligt ønske derom. Der indkaldes – så vidt muligt – til ekstraordinære møder med fem dages varsel.

4. Seniorrådet er beslutningsdygtigt, når mindst fem medlemmer er til stede.

5. Formanden/næstformanden leder Seniorrådsmøderne, men kan delegere opgaven til et andet medlem.

6. Der vælges i begyndelsen af hvert Seniorrådsmøde en referent til at skrive referat. Det foreløbige referat kan offentliggøres på Seniorrådets hjemmeside med anmærkningen "ikke endeligt godkendt", denne anmærkning fjernes, når referatet er endeligt godkendt på et Seniorrådsmøde.

7. En sag skal sættes på dagsordenen ved førstkommende møde, hvis et medlem senest 6 dage før indgiver en skriftlig begrundet anmodning om det.

8. Et medlem kan til enhver tid forlange et kort referat af sin afvigende mening⁴ indført i referatet.

---

⁴Medlemmet skal på mødet selv formulere teksten i en sådan mindretalsudtalelse.

9. Referatet sendes til Seniorrådets medlemmer i god tid før næste Seniorrådsmøde.
10. Eventuelle afstemninger foretages som bestemt af mødelederen. Der foretages skriftlig og hemmelig afstemning, hvis blot ét medlem af Seniorrådet forlanger det. Ved stemmelighed bortfalder forslaget.

§ 7 Seniorrådets sekretariatsfunktion

En del af Seniorrådets sekretariatsarbejde varetages af Fredensborg Kommunes *Center for Politik og Strategi* i henhold til "**Samarbejdsaftale mellem Fredensborg Seniorråd og Fredensborg Kommune**".

Godkendt på ordinært Seniorrådsmøde den 12. september 2016, og sendes til orientering til byrådet i Fredensborg Kommune.

Finn Kamper-Jørgensen
Formand for Seniorrådet

Budgetforlig 2017-2020

Med rettidig omhu og visioner

Budgetforliget er indgået af:

A: Socialdemokratiet
B: Radikale Venstre
C: Konservative
D: Borgernes Stemme
F: SF
O: Dansk Folkeparti
V: Venstre
Ø: Enhedslisten

Budget 2017-2020: Et budget med rettidig omhu og visioner

Stramme økonomiske rammer medfører i de kommende år fortsat skærpede udfordringer for den offentlige økonomi. For at sikre troværdighed om en sund og ansvarlig finanspolitik har der i årets økonomiforhandlinger mellem Regeringen og KL været enighed om, at der er behov for klare prioriteringer og et fortsat fokus på en effektiv offentlig sektor.

For Fredensborg Kommune betyder det, at kommunens udvikling og drift skal afstemmes i en nøje balance mellem en ansvarlig økonomi og byrådets visioner for Fremtidens Fredensborg Kommune med et serviceniveau, der matcher borgernes ønsker og forventninger til en attraktiv kommune.

Det økonomiske udgangspunkt for budget 2017 er bedre end udgangspunktet for sidste års budget. Baggrunden er delvis at økonomiaftalen mellem Regeringen og KL er en smule bedre end forudsat, men mere afgørende, at byrådets økonomiske politik med tilbageholdenhed og opbremsninger på flere områder i 2016 har haft den ønskede effekt. Kommunens ønskede kassebeholdning på 60 mio. kr. er nået og er med budgetforliget sikret fremadrettet. Samtidig er der skabt mulighed for at fastholde visioner og ambitioner for Fremtidens Fredensborg Kommune, så det nu danner rammen for kommunens samlede anlægsprogram frem til udgangen af 2022.

Med budgetforliget understreger forligspartierne nødvendigheden af at sikre en kommune i udvikling, og anerkender at varierende udfordringer og pres på ønsker til forbedringer og nye initiativer nødvendiggør politiske prioriteringer. Forligspartierne finder med budgetforliget, at have fundet en balance mellem initiativer, der imødekommer hensynet til de svageste medborgere og hensynet til de medborgere, som dagligt benytter kommunens daginstitutioner, skoler, ældrepleje og/eller kommunens faciliteter for forenings- og fritidslivet. Forligspartierne har med budgetforliget også anerkendt en sammenhæng mellem gode vilkår for erhvervslivet og ønsket om en balanceret befolkningsudvikling.

Når det er sagt, så er kommunens økonomi på samme måde som flere andre kommuner under pres med stigende udgifter på det specialiserede socialområde. Byrådet har derfor i både 2015 og i 2016 haft et særligt fokus på styring og nedbringelse af udgifterne på handicapområdet og ønsker med budget 2017 at fortsætte den linje på hele det specialiserede socialområde. Forligspartierne er enige om at arbejde for, at der ved en opbremsning af udgifterne ikke sker et u hensigtsmæssigt skred i forholdet mellem normalområdet og det specialiserede socialområde.

Forligspartierne har samlet set prioriteret velfærd og faciliteter, der understøtter det gode liv med udvikling af rammerne for opvækst, fritid, kulturoplevelser og en god alderdom. Forligspartierne har også sikret, at kommunens vej- og ejendoms kapital vedligeholdes på et ansvarligt niveau, ligesom der sikres midler til investering i trafikssikkerhed og nedslidte broanlæg. Budgetforliget skaber derfor under ét bedre vilkår og rammer for alle kommunens borgere.

Budgetforliget for 2017-2020 betyder:

- At personskatter og grundskyldspromille fastholdes, mens dækningsafgiften på erhvervsejendomme sænkes med 2 promillepoint til 7 promille, der er lidt under gennemsnittet for hovedstadsregionen.
- At der er et driftsoverskud på 165 mio. kr. i 2017 og over hele budgetperioden et driftsoverskud på godt 640 mio. kr.
- At der investeres godt 450 mio. kr. over budgetperioden i eksisterende og nye anlæg for at sikre en fortsat udvikling af kommunen. Heraf finansieres 43 mio. kr. ved indtægter fra fonde mv.
- At der netto afdrages godt 180 mio. kr. på kommunens gæld over budgetperioden, således at den ordinære gæld er afviklet i 2027.
- At der sikres en fortsat kasseopbygning og opfyldelse af målsætningen om en gennemsnitlig kassebeholdning i hele budgetperioden på minimum 60 mio. kr.
- At driftsreserven øges til 20 mio. kr. fra 2017 og dermed 80 mio. kr. over budgetperioden. Den højere driftsreserve skal ses i lyset af de senere års budgetudfordringer på primært det specialiserede socialområde.
- At anlægsreserven fastholdes på 10 mio. kr. årligt.
- Byrådet noterer sig i øvrigt, at kirkeskatten nedsættes marginalt.

For det samlede overblik henvises til Tabel 4. Totaloversigt Budget 2017-2020.

Den økonomiske politik og likviditeten

Budgetforligspartierne ønsker at fastholde den økonomiske politik med en ansvarlig likviditet på gennemsnitlig 60 mio. kr. og en fortsat ansvarlig økonomisk styring. En politik der skal modvirke, at udgifter utilsigtet stiger eller hvor standardændringer opstår ubemærket. Derudover fastholdes afviklingen af den ordinære gæld, således at denne er afviklet i 2027. I budgetperioden afdrages netto 180 mio. kr.

For at kunne modstå uventede driftsudgifter eller anlægsudgifter er der i budgetforliget i øvrigt indbygget drifts- og anlægsreserver og ikke-disponerede budgetposter på godt 170 mio. kr. over budgetperioden.

For endvidere at fastholde fokus på styring og håndtering af merudgifter på områder med udgiftspres er forligspartierne enige om, at de øgede bevillinger i budget 2017 til handicap, specialundervisning og udsatte børn først frigives efter en yderligere kvalificering af behovet i de respektive politiske fagudvalg og i Økonomiudvalget.

Fremtidens Fredensborg Kommune

Forligspartierne er enige om, at "Fremtidens Fredensborg Kommune" overgår fra at være et tidsafgrænset projekt for nye ønsker til et vedvarende strategisk projekt for udvikling af faciliteter og anlæg. Dermed præsenteres ét samlet anlægsprogram, jf. tabel 3, som samtidig viser den tidslinje, hvormed forligspartierne har besluttet realiseringen af programmet. Forligspartierne arbejder i anlægsprogrammet med en længere tidshorisont end budgetperioden – og har derfor disponeret frem til og med 2022 – og for den nyetablerede brofond frem til 2027. For forligspartierne må der ikke opstå tvivl om forståelsen af anlægsprogrammet velvidende, at den konkrete udmøntning først sker i forbindelse med den

endelige realisering. Derfor følger nedenfor en uddybende tekst til de væsentligste budgetposter i anlægsprogrammet.

Bosætning og vilkår for virksomhederne forenes

Med en politisk strategi for fastholdelse og tiltrækning af nye borgere har kommunens befolkningstal rundet 40.000 indbyggere. Forligspartierne har en opmærksomhed på, at der er en sammenhæng mellem at være en attraktiv bosætningskommune og det lokale erhvervsliv. Derfor styrkes det lokale erhvervslivs rammer og vilkår for at fastholde og udvikle arbejdspladser gennem en nedsættelse af dækningsafgiften til 7 promille fra 2017. Dækningsafgiften kommer dermed under gennemsnittet for hovedstadsregionen.

Nye faciliteter til aktive borgere og et rigt foreningsliv

For at opdatere og virkeliggøre ønskerne til et nyt atletikanlæg på Fredensborg Stadion afsætter forligspartierne yderligere 2,15 mio. kr. i 2017. Derved er de samlede investeringer i det nye anlæg godt 6 mio. kr. inkl. bidrag på 1 mio. kr. fra Fredensborg Atletikklub.

Et gymnastikkens Hus har længe været et højt prioriteret ønske. Med budgetforliget igangsættes dette i 2017 og forventes færdig i 2018. Den samlede anlægsramme forhøjes med 4 mio. kr. til 22 mio. kr. med forventede driftsudgifter på 0,6 mio. kr. årligt. Gymnastikkens Hus placeres i Kokkedal og bygges sammen med den nuværende Holmegårdshal. Det sker for at opnå bygningsmæssige fordele, såsom fællesarealer, fælles toilet- og bedefaciliteter etc.

Der afsættes 85 mio. kr. inden for det eksisterende anlægsbudget til etablering af egen kommunal svømmehal. Forligspartierne er enige om, at der arbejdes for et offentligt- privat samarbejde om driften af svømmehallen, idet der fra 2021 afsættes 7,5 mio. kr. til de afledte årlige driftsudgifter. I 2017 afsøges mulighederne for svømmehallens placering, idet forligspartierne er enige om, at en placering i eller ved centerområdet i Nivå vil være et passende og centralt sted for Fredensborgs kommunes borgere. En placering, der samtidig kan muliggøre at svømmehal og Nivå bibliotek bygges sammen i et "fælles hus" og derved skabe nye og bedre rammer for udnyttelse af fællesrum, café samt møde- og toiletfaciliteter m.m. Et byggeri der med succes kendes fra Grålskov Kommunes svømmehal. Byggeriet udbydes i 2018. Efter udbuddet er forligspartierne enige om, at det er forligspartiernes egen selvstændige vurdering af kommunens samlede og fremtidige økonomi, der er afgørende for om de enkelte partier fortsat ønsker en realisering af svømmehalsprojektet.

Nivå havn og strandpark er et velbesøgt aktiv i kommunen. Der er derfor afsat 7 mio. kr. over perioden til udvikling af området, herunder bedre tilgængelighed.

For at virkeliggøre resultatet af det tidligere projekt Fremtidens Fredensborg Kommune afsætter forligspartierne anlægsmidler til en række mindre, men væsentlige projekter. Alle projekterne vedrører udvikling af kommunens fire bysamfund og landsområder og ligger i forlængelse af de ønsker, der blev fremført i forbindelse den omfattende borgerinddragelsesproces i 2015.

Et mangfoldigt kulturliv

Som led i den fortsatte støtte til kommunens aktive kulturliv øges tilskuddet til Nivaagaards Malerisamling med 2,3 mio. kr. årligt fra og med 2017. Med den udvidede støtte anerkender forligspartierne museet som et aktiv for kommunen og det store arbejde, som malerisamlingen

har gjort for at udvikle museet og for at øge besøgstallet væsentligt. Forligspartierne ser frem til, at denne udvikling fortsætter og at det vil bidrage til en øget turisme i området.

Med forliget afsættes et udviklingsbidrag på 2,2 mio. kr. over perioden, der har til formål i dialog med de lokale virksomheder, eksterne fonde og andre parter, at finde en varig og holdbar løsning på de gener mange borgere i Humlebæk oplever som følge af de tiltagende trafikale parkeringsudfordringer i området.

Der er mellem forligspartierne endvidere enighed om, at der i 2017 skal afholdes et særligt sommerarrangement på Fredtoften indenfor den afsatte økonomiske ramme og således, at byrådet i lighed med andre og tilsvarende kulturarrangementer er åbne for en mulig underskudsgaranti. Der nedsættes efter nærmere aftale en politisk arbejdsgruppe.

Endelig glæder forligspartierne sig over, at kulturhuset Egedal i Kokkedal nu udvides og åbner med nye større lokaliteter i løbet af 2017 og samtidig at det rekreative område Fredtoften med sit amfiteater udnyttes endnu mere.

En sund ældre- og børnevenlig kommune

Med etableringen af det nye plejecenter syd for Humlebæk Skole, Baunebjerg, skabes nye og moderne plejehjemspladser samtidig med at kommunens kapacitet på rehabiliteringsområdet styrkes. Forligspartierne er enige om i tilknytning til plejecentret at opføre en ekstra etage med mulighed for blandt andet samling af flere lægepraksis. Kommunen opfører i første omgang faciliteterne, men det undersøges om der eventuelt er andre investorer der kan overtage ejerskabet. Såfremt kommunen vælger at fortsætte som ejer er forligspartierne enige om at lånefinansiere byggeriet inden for en samlet ramme på 12 mio. kr. I det tilfælde etableres faciliteterne som et regnskabsmæssigt omkostningsneutralt kredsløb, hvor lejeindtægter dækker driftsomkostninger og låneudgifter.

Også vilkårene for samfundets yngste ligger byrådet og dermed forligspartierne meget på sinde. Derfor afsætter forligspartierne over budgetperioden 11 mio. til børneområdet, hvoraf 3 mio. kr. er målrettet 0-2 års området. Børne- og Skoleudvalget vil i løbet af efteråret 2016 og begyndelsen af 2017 drøfte og anbefale indholdet i den konkrete udmøntning, da de 10,5 mio. er afsat fra 2018 og fremefter. Derudover er der mellem partierne enighed om, at børne- og skoleudvalget i løbet af 2017 skal drøfte og vurdere, om det er muligt og hensigtsmæssigt at omlægge udgifterne på daginstitutionsområdet til fordel for en forøgelse af "børnebeløbet pr. barn" mod en tilsvarende reduktion på områdets øvrige udgifter.

Der afsættes 2,5 mio. kr. til Nivå Skole til opgradering af udearealerne, så det bliver et attraktivt aktivitetsområde for både elever og områdets børn i øvrigt.

I 2016 har byrådet taget initiativ til udvikling af det rekreative område omkring Lergravssøerne i Nivå. En udvikling som forligspartierne er enige om at fortsætte med etablering af flere nye aktivitetsanlæg målrettet børn og familier. For at understøtte udemulighederne for børn i Børnehusene støtter forligspartierne op om et naturopholdssted ved Femkløveren ved Møllevej med et særligt etableringstilskud i 2017.

Digitaliseringen styrkes og udbredes

For at understøtte den generelle udbredelse af borgernes adgang til den digitale infrastruktur og tilgængelighed til elektroniske kommunikationsmedier, er forligspartierne enige om at understøtte denne udvikling allerede fra 2017 og med 8,7 mio. kr. over budgetperioden. Forligspartierne har lagt særlig vægt på udbygningen af kommunens digitale infrastruktur, sådan at det nu understøttes at alle – både borgere og virksomheder – kan anvende digital kommunikation, herunder mobildækning og fibernet i hele kommunen.

For administrationens vedkommende skal der fortsat udvikles flere selvbetjeningsløsninger og ske effektiviseringer i borgerbetjeningen. Derfor ønsker forligspartierne forsøgsvis at indføre tidsbestilling for udstedelse af pas, kørekort, sygesikringsbevis m.m. i rådhusets borgerservice. Formålet er at undgå ventetid for borgerne og reducere personalebehovet i borgerservice. Ordningen indføres forsøgsvis og evalueres i løbet af 2017, idet forligspartierne lægger vægt på, at alle borgere betjenes, også selvom der ikke er bestilt tid – dog kan der så opleves lidt ventetid.

Infrastruktur og byudvikling

I forlængelse af tidligere års finansiering af et løft af kommunens veje og stier, sættes nu også penge af til påkrævet udskiftning og vedligeholdelse af kommunens broer i Nivå. Med budgetforliget afsættes 7 mio. kr. til de konkrete initiativer. For samtidig at tage højde for nedslidning og vedligeholdelse af især kommunale jernbarnebroer etableres en brofond, der med 1 mio. kr. i både 2018 og 2019 og derefter 6 mio. kr. årligt vil udgøre 50 mio. kr. i 2027.

For at understøtte udviklingen af Fremtidens Fredensborg Kommune afsætter forligspartierne anlægsmidler til konkrete udviklingsprojekter fra 2017 i alle bysamfund og i landområdet - udviklingsprojekter, der er genereret af borgere og foreninger i udviklingsprocessen for Fremtidens Fredensborg Kommune. Dette gælder derudover også en forventet udvikling af centerområderne i Humlebæk og Nivå.

Forligspartierne har også i dette budgetforlig prioriteret trafiksikkerhed og vedligeholdelse af kommunens vejkapital højt. Eksempler på dette er den løbende vedligeholdelse af veje og grønne områder, og ikke mindst etablering af en ny rundkørsel i krydset Hørsholmvej, Humlebækvej og Fredensborgvej i Humlebæk, et øget budget til vintervedligeholdelse og fortsættelse af en særlig pulje til trafiksikkerhedsfremmende foranstaltninger.

I forlængelse af ønskerne i processen om Fremtidens Fredensborg Kommune er der afsat 12,4 mio. kr. over de næste 6 år til stier og udvikling af infrastrukturen. En stiforbindelse mellem Humlebæk og Nivå samt renovering af banestien mellem Nivå og Kokkedal vil blive højt prioriteret inden for den afsatte ramme med henblik på gode stiforbindelser til ny svømmehal.

Forligspartierne noterer sig i øvrigt, at klima- og byudviklingsprojektet i Kokkedal udvikler sig som planlagt og ser frem til resultatet af flere års investeringer i området i samarbejde med de lokale boligforeninger og Realdania.

Forligspartierne er enige om at arbejde for en bedre og opdateret skiltning ved kommunens stier og anlæg.

Driftsposter med særlige bemærkninger

For budgetforligspartierne er det vigtigt - i lighed med anlægsinvesteringerne, at der ikke opstår tvivl om forståelsen af centrale enkeltposter i budgetforliget. Derfor følger nedenfor partiernes forståelse af udmøntningen af de væsentligste besparelser i budgetforliget:

- Der indføres et udgiftsloft på handicapområdet, der har til formål at reducere serviceniveauet over budgetperioden. Dette er i tråd med byrådets tidligere beslutning om gennem revisitering af alle enkeltsager, at søge serviceniveauet nedbragt, så de samlede handicapudgifter kommer på niveau med andre sammenlignelige kommuner. Derfor imødekommes alene halvdelen af de varslede merudgifter på området, således at der i forhold til de tidligere budgetforventninger afsættes samlet 15 mio. kr. over budgetperioden. Hermed signalerer forligspartierne klart, at målsætningen er at udgifterne skal nedbringes. Der er her fortsat opmærksomhed på retssikkerheden, hvilket Social og Seniorudvalget vil have fokus på.
- På samme vis som ovenfor ønsker Byrådet de varslede merudgifter på området for Udsatte børn og unge reduceret over perioden med halvdelen af de varslede merudgifter, således at der i forhold til de tidligere budgetforventninger afsættes 16,6 mio. kr., idet der i øvrigt igangsættes en nærmere analyse med henblik på en yderligere kvalificeret vurdering af udgiftsbehovet og med en opmærksomhed på at nødvendige indsatser ikke tilsidesættes.
- For at undgå andre besparelser i den kommunale velfærd udfases det kommunale prioriteringsbidrag kun med halvdelen i 2018, hvilket giver en besparelse på 6 mio. kr. årligt fra 2018.
- Som led i udviklingen af Humlebæk bymidte har byrådet forudsat, at finansieringen af et nyt bibliotek på den tidligere posthusgrund finansieres af det samlede provenu fra et evt. salg af det nuværende biblioteksområde. Derfor kan de to *tidligere* anlægsposter til formålet på 10 mio. kr. i 2017 og 2018 udgå og dermed bidrage til finansiering af udfordringerne i budgetperioden 2017 - 2020.
- Forligspartierne fastholder det nuværende ambitionsniveau for Energicenter og Synergia, idet forligspartierne samtidig er enige om, at der i forbindelse med et kommende udbud af forvaltningen af kommunens obligationsbeholdning stilles krav om, at der ikke investeres i aktier eller obligationer i kul- olie eller gasselskaber – selskaber på den såkaldte Carbon Underground 200 liste. Det forudsættes, at det er udgiftsneutralt.
- Taksterne for flextur hæves fra 24 kr. til 36 kr., idet forligspartierne samtidig opfordrer til øget opmærksomhed på visiterede ordninger målrettet de svageste borgere.
- For at samordne anvendelsen af kommunale skolelokaler til aften- og fritidsundervisning reduceres ordningen med en skolebygning i hvert bysamfund. For visse fritidsaktiviteter kan der alternativt blive tale om delvis aflukning af skolebygninger. Forligspartierne har ikke en forventning om, at denne ændring vil føre til et fald i søgningen til fritids- og foreningsaktiviteter og berørte parter vil blive inddraget.
- Forældrebetalingen til madordning i daginstitutionerne øges med 65 kr. pr. måned (fra 587 kr. til 652 kr. månedligt) med virkning fra den 1. januar 2017. Ilbuddet stadig understøtter inklusion og det enkelte barns sundhed gennem høj økologiandel og et stort næringsindhold.

- Der er enighed om at omlægge indsatsen på området for udsatte børn ved udrulning af "de svenske principper" for udsatte børn og KL's anbefalinger fra inklusionseftersynet. Derved opnås et tættere og mere koordineret samarbejde omkring det enkelte barn og familien. Forligspartierne er enige om, at omlægningen følges tæt af Børne- og Skoleudvalget.
- Forligspartierne er enige om, at de tidligere tanker om etablering af en svømmehal, som et kommercielt OPP med fremmed bygge- og driftsherre ændres jf. anlægsprogrammet "Fremtidens Fredensborg Kommune. Derved udgår de tidligere afsatte driftsmidler i perioden på 20,8 mio. og medgår derfor som bidrag til finansiering af de generelle driftsudfordringer i budgetperioden.
- Som led i den øgede digitalisering og selvbetjening på folkebibliotekerne reduceres personaleomkostningerne på området med 0,4 mio. årligt, idet der samtidig er enighed om, at reduktionen ikke må ændre på den nuværende åbningstid på bibliotekerne.
- For at opnå en mere hensigtsmæssig udnyttelse af ordningerne samordnes ordningerne for omsorgstimer og klippekort for de ældre til én ordning. Den nye ordning får et reduceret budget og målrettes de svageste ældre og udmøntes af Social- og Seniorudvalget. Den samlede bevilling overstiger den oprindelige bevilling til omsorgstimer.
- Aktivitetsstedet for 18+ har indtil videre bevilling til udgangen af 2017. Forligspartierne er enige om en gradvis omlægning af indsatsen i 2017, der muliggør en mindre reduktion af personaleressourcerne.
- For at harmonisere ansættelsesvilkårene for kommunens medarbejdere, ændres de særlige vilkår for rådhusets medarbejdere den 1. maj og Grundlovsdag. Det betyder, at rådhusets medarbejdere i lighed med kommunens øvrige ansatte med virkning fra 2017 alene får to halve fridage. Rådhuset vil således fortsat være lukket for borgerhenvendelser de pågældende dage.
- Som led i den løbende effektivisering og selvbetjening i rådhusets borgerservice omlægges flere arbejdsfunktioner i borgerservice til selvbetjening og obligatorisk tidsbestilling. Ordningen vil især gælde og lette henvendelser vedr. udstedelse af pas, kørekort og sygesikringsbevis. Ingen borgere vil møde forgæves, men må i givet fald indstille sig på nogen ventetid. Den nuværende ordning for borgerhenvendelser på bibliotekerne vil fortsætte uændret og der vil fortsat være hjælp til borgere fritaget for digital post.

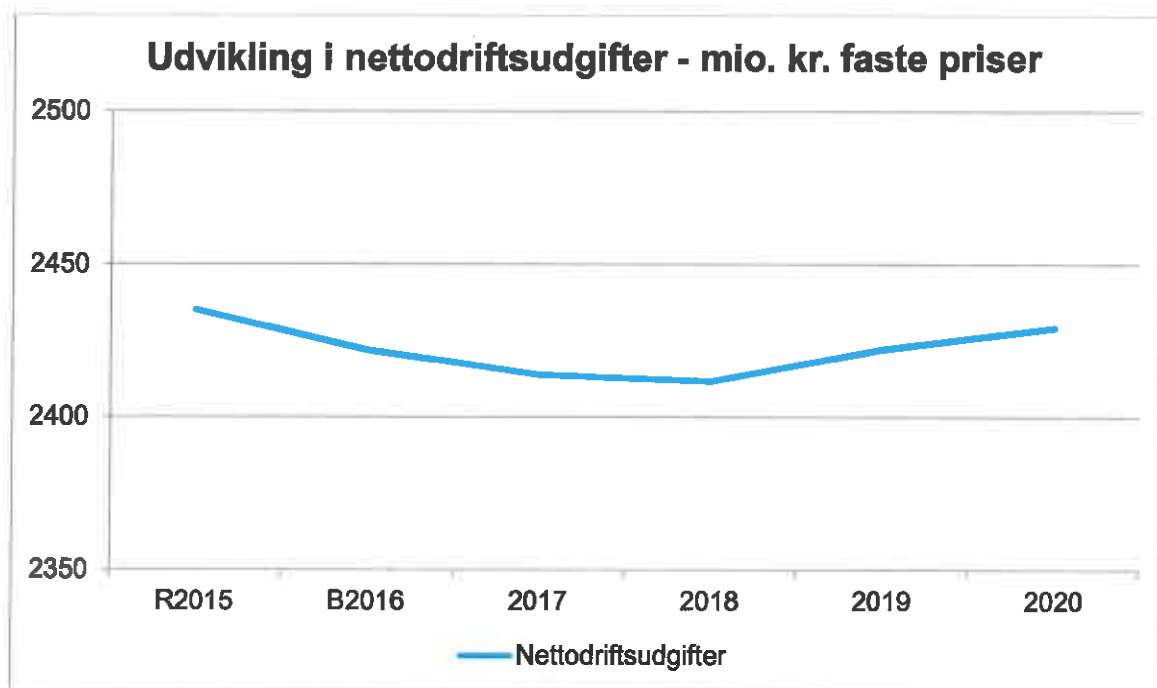
Indtægter og finansiering

Med udfordringerne i budgettet har det også i år været nødvendigt med en prioritering af de samlede udgifter og herunder været uundgåeligt med nye besparelser. Samlet er der med budgetforliget skabt finansiering på knap 140 mio. kr. over budgetperioden, jf. nedenfor, til finansiering af udfordringerne og de nye initiativer. Hermed er der skabt balance i hvert af årene i budgetperioden.

- Der gennemføres konkrete driftsbesparelser på godt 15 mio. kr. i 2017 og knap 100 mio. kr. over budgetperioden, jf. tabel 2.
- Ambitionen fra sidste års budgetforlig om en fuld udfasning af kommunens eget prioriteringsbidrag modereres, således at der alene sker en halv udfasning i 2018. Ændringen giver 6 mio. kr. årligt fra 2018. Det specialiserede socialområde og beskæftigelsesområdet friholdes fra besparelsen.
- Særtilskud i 2017 på 6,1 mio. kr. fra puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner medgår til finansiering af de kendte udfordringer.
- Der spares 10 mio. kr. årligt i 2017 og 2018 på anlægsprogrammet. Besparelsen vedrører de midler, der var afsat til flytning af institutioner og bibliotek i Humlebæk.
- Der er ikke budgetteret med det ekstraordinære finansieringstilskud fra 2018 og frem.

Tabel 1. Nye initiativer og udfordringer i budget 2017-2020

Nye initiativer og udfordringer					
2017-priser	I hele tusinde kroner				
	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Ældre	5.000	5.000	5.000	5.000	20.000
Handicap	8.000	5.000	2.000	0	15.000
Beskæftigelse, boligsikring og boligstøtte	3.000	3.000	3.000	3.000	12.000
Flygtninge og refusionsomlægning på Beskæftigelse	8.000	8.000	8.000	8.000	32.000
Renovering af bro over Nivå Å og levetidsforlængelse af kystbanens bro i Nivå	5.500	500	500	500	7.000
Specialundervisning og Udsatte Børn og Unge	5.900	4.900	2.900	2.900	16.600
Nivaagaard Malerisamling	2.300	2.300	2.300	2.300	9.200
Cafétilbud på Nivå skole	400	400	400	400	1.600
Vintervedligeholdelse	250	250	250	250	1.000
Børneområdet	500	2.500	2.500	2.500	8.000
Kantine på Nivå skole	300	300	300	300	1.200
Dækningsafgift nedsættes til 7 promille	600	1.250	1.250	1.850	4.950
Børneområdet, 0-2 årige	0	1.000	1.000	1.000	3.000
Nye initiativer og udfordringer	39.750	34.400	29.400	28.000	131.550

Figur 1. Udviklingen i de samlede nettodriftsudgifter fra 2017-2020

*De indefrosne overførsler fra 2014 er ikke medtaget i Budget 2016

Tabel 2. Besparelser indarbejdet i budget 2017-2020

Besparelser 2017 - 2020					
2017-priser	I hele tusinde kroner				
	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Driftsbesparelser i alt	-15.349	-28.459	-36.109	-37.459	-117.376
Natur og Miljø	-2.100	-2.173	-2.173	-2.173	-8.619
Fastholdelse af ambitionsniveau for Energicenter og Synergia	-2.100	-2.100	-2.100	-2.100	-8.400
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-73	-73	-73	-219
Erhverv og Turisme	0	-415	-415	-415	-1.245
Ingen eller nedsat turismeindsats (ingen udv.bidrag Visit Nordsjælland)	0	-400	-400	-400	-1.200
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-15	-15	-15	-45
Veje og Trafik	-200	-506	-506	-506	-1.718
Øget takst for Flextur	-200	-250	-250	-250	-950
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-256	-256	-256	-768
Kommunale Ejendomme	-40	-1.407	-1.407	-1.757	-4.611
Aftenåbning på færre skoler	-90	-180	-180	-180	-630
Ansvarlige reklamer ved kommunale legepladser	-300	-300	-300	-300	-1.200
Anvendelse af data til optimering (Internet of things)	350	-650	-650	-1.000	-1.950
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-277	-277	-277	-831
Fritid og Idræt	-2.500	-2.620	-9.020	-9.020	-23.160
Tilpasning af driftstilskud til NKK-hallen til vurderet vedligeholdelsesniveau	-200	-200	-200	-200	-800
Ændring af svømmehalsprojekt	-2.000	-2.000	-8.400	-8.400	-20.800
Reduktion af budget til aftenskoler	-300	-300	-300	-300	-1.200
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-120	-120	-120	-360
Skole	0	-1.259	-1.259	-1.259	-3.777
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-1.259	-1.259	-1.259	-3.777
Unge og Medborgerskab	-100	-57	-57	-57	-271
Omlægning af aktivitetssted 18+	-100	0	0	0	-100
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-57	-57	-57	-171
Børn	-1.200	-2.002	-2.002	-2.002	-7.206
Tilskud til forældrebetalt madordning reduceres med 30 pct. (svarende til 65 kr. månedligt)	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-4.800
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-802	-802	-802	-2.406

Tabel 2. Besparelser indarbejdet i budget 2017-2020, fortsat

Besparelser 2017 - 2020					
2017-priser	I hele tusinde kroner				
	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Kultur	-329	-563	-563	-563	-2.018
Bådfarten - bortfald af tilskud	-29	-29	-29	-29	-116
Nedlæggelse af stilling på bibliotekerne	-300	-400	-400	-400	-1.500
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-134	-134	-134	-402
Udsatte Børn og Unge	-500	-2.220	-2.220	-2.220	-7.160
Tilpasning af serviceniveau og omlægning af den forebyggende indsats i overensstemmelse med den svenske model - Indsatshus (Projekt STI)	-500	-2.220	-2.220	-2.220	-7.160
Beskæftigelse	-7.305	-8.155	-8.155	-8.155	-31.770
Investering i intensiveret kontaktforløb for forsikrede ledige (besparelsen)	-2.200	-2.200	-2.200	-2.200	-8.800
Øget indsats for udsatte kontanthjælpsmodtagere (besparelsen+investering)	-2.400	-2.400	-2.400	-2.400	-9.600
Investeringsstrategi - "Nytte, Service og Rådighedsafprøvning"	-200	-600	-600	-600	-2.000
Investeringsstrategi: Projekt "Flygtningejobformidler"	-555	-555	-555	-555	-2.220
Tidlig visitation af ny ledige, ikke forsikrede i samarbejde med Borgerservice (besparelsen)	-900	-900	-900	-900	-3.600
Investeringsstrategi: Langtidsledige sikrer sig selv et job (besparelsen)	-450	-900	-900	-900	-3.150
Hyppigere kontakt med de langtidsledige jobparate kontanthjælpsmodtagere (besparelsen)	-600	-600	-600	-600	-2.400
Sundhed og Frivillighed	0	-92	-92	-92	-276
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-92	-92	-92	-276
Pleje og Omsorg	-700	-2.519	-2.519	-2.519	-8.257
Ordningerne for omsorgstimer og klippekort samles til en ordning. Bevillingen reduceres fra 1,8 til 1,1 mio. kr.	-700	-700	-700	-700	-2.800
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-1.819	-1.819	-1.819	-5.457
Handicap og Socialpsykiatri	-250	-250	-250	-250	-1.000
Etablering af Kompetenceteam for Autisme	-250	-250	-250	-250	-1.000
Beredskab	0	-32	-32	-32	-96
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-32	-32	-32	-96

Tabel 2. Besparelser indarbejdet i budget 2017-2020, fortsat

Besparelser 2017 - 2020					
2017-priser	I hele tusinde kroner				
	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Borgerservice, administrativ og politisk støtte	-125	-4.189	-5.439	-6.439	-16.192
Oprettelse af Contract Management funktion i indkøbsfunktionen	0	-2.000	-2.000	-2.000	-6.000
Ændret praksis for gevinstrealisering ved udbud og indkøb	-1.000	-2.000	-3.000	-4.000	-10.000
Forsøg med omlægning af arbejdstid og obligatorisk tidsbestilling i borgerservice - Forsøget evalueres i sommeren 2017	-400	-400	-400	-400	-1.600
Reduktion af annoncer	0	0	0	0	0
Reduktion af fridage	-725	-725	-725	-725	-2.900
Halv udfasning af reduceret prioriteringsbidrag (rammebesparelse)	0	-1.064	-1.064	-1.064	-3.192
Investering i intensiveret kontaktførelse for forsikrede ledige (investeringen)	450	450	450	450	1.800
Øget indsats for udsatte kontanthjælpsmodtagere (investeringen)	600	600	600	600	2.400
Tidlig visitation af ny ledige, ikke forsikrede i samarbejde med Borgerservice (investeringen)	250	250	250	250	1.000
Investeringsstrategi: Langtidsledige sikrer sig selv et job (investeringen)	250	250	0	0	500
Hyppigere kontakt med de langtidsledige jobparate kontanthjælpsmodtagere (investeringen)	450	450	450	450	1.800
Anlæg	-11.000	-10.000	0	0	-21.000
Finansiering fra infrastrukturplan	-1.000	0	0	0	-1.000
Flytning af bibliotek og institution Humlebæk	-10.000	-10.000	0	0	-20.000
Besparelser i alt	-26.349	-38.459	-36.109	-37.459	-138.376

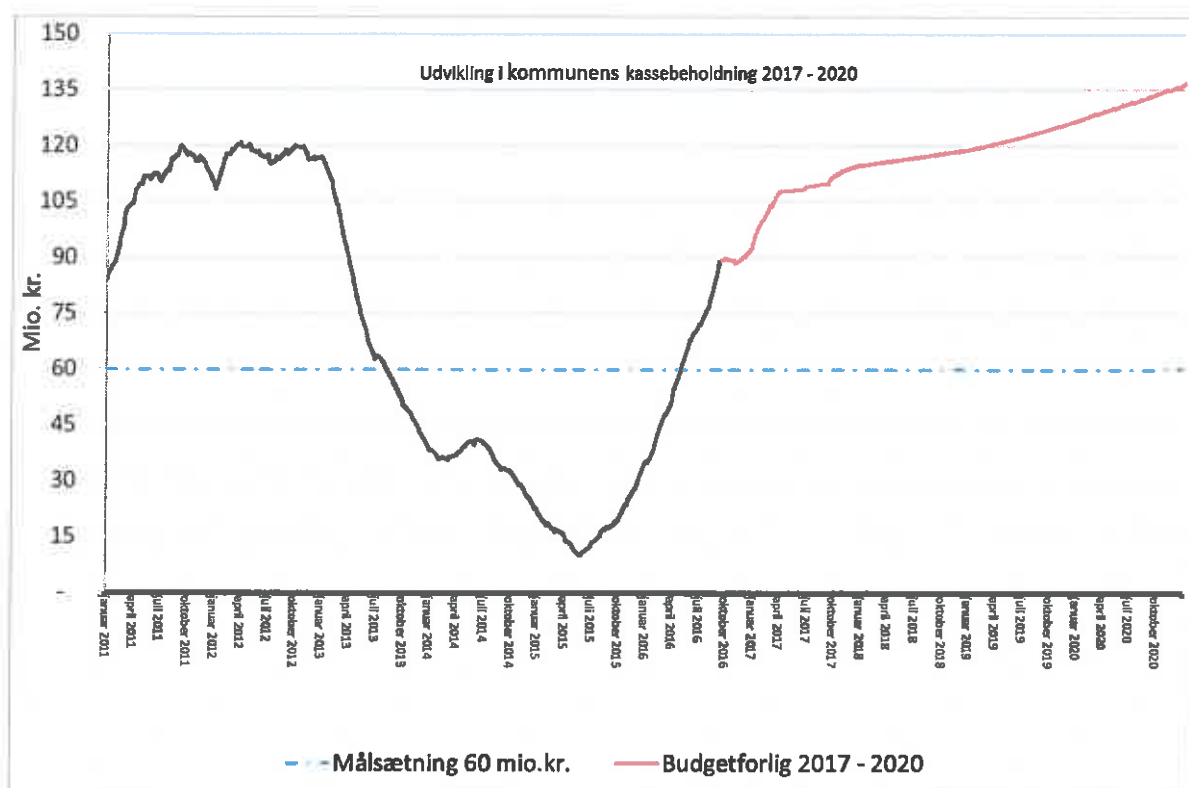
Tabel 3. Fremtidens Fredensborg Kommune, anlægsprogram

Anlægsbudget 2017- 2020								
Anlægsprojekter		I hele tusinde kroner						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017-2022
1.1	Atletikanlæg på Fredensborg Stadion	5.050	0	0	0	0	0	5.050
1.2	Biografen til kulturformål	500	0	0	0	0	0	500
1.3	Langedammen og kulturhuset "den gamle biograf"	2.000	300	300	300	300	300	3.500
1.4	Kulturstrøget i Fredensborg	1.500	100	100	100	100	0	1.900
1.5	Grønne forbindelser og justering af Rosingsvej	0	800	50	50	50	50	1.000
1.6	Etablering af Dronning Ingrid's Bro og opdatering af del af Jernbanegade	2.500	1.600	400	400	400	400	5.700
1.7	Sivegade og Jernbanegade	0	0	7.300	300	300	0	7.900
1.8	Nedlæggelse parkering ved slottet og etablering af ny p-plads	0	700	50	50	50	0	850
1.9	Etablering af Portplads - Fredensborg	0	0	2.900	200	200	200	3.500
2.1	Rundkørsel i Humlebæk	0	3.400	4.600	0	0	0	8.000
2.2	Byrum i Humlebæk, medgår i finansiering til flytning af bibliotek	0	2.300	3.700	600	600	600	7.800
2.3	Udvikling af byrum til kulturbyen Humlebæk	0	1.100	1.100	200	200	200	2.800
2.4	Forundersøgelse vedrørende eventuel flytning af Humlebæk stadion	0	200	0	0	0	0	200
2.5	Finansieringsbidrag til parkeringsproblemer i Humlebæk	1.100	1.100	0	0	0	0	2.200
2.6	Foreningshuset Strandlyst	500	500	0	0	0		1.000
2.7	Plejecenter og adgangsvej i Humlebæk	28.800	28.600	0	0	0	0	57.400
3.1	Dige ved Nivå Havn	1.100	0	0	0	0	0	1.100
3.2	Udvikling af Nivå Bykerne - herunder biblioteket	0	0	1.200	1.500	14.100	0	16.800
3.3	Udvikling af Lergravssøerne	1.750	2.000	1.000	500	500	500	6.250
3.4	Naturopholdssted ved Femkløveren ved Møllevej	250	0	0	0	0	0	250
3.5	Udskiftning af bro over Nive Å	5.000	0	0	0	0	0	5.000
3.6	Udvikling af Nivå Havn og Strandpark	0	2.200	2.600	2.600	100	100	7.600
3.7	Etablering af svømmehal i Nivå	0	3.000	30.000	30.000	22.000	0	85.000
3.8	Beplantningsstrategi og vedligeholdelse i bykernen i Nivå	200	200	200	200	200	0	1.000
3.9	Udearealer ved Nivå skole	1.500	1.000	0	0	0	0	2.500

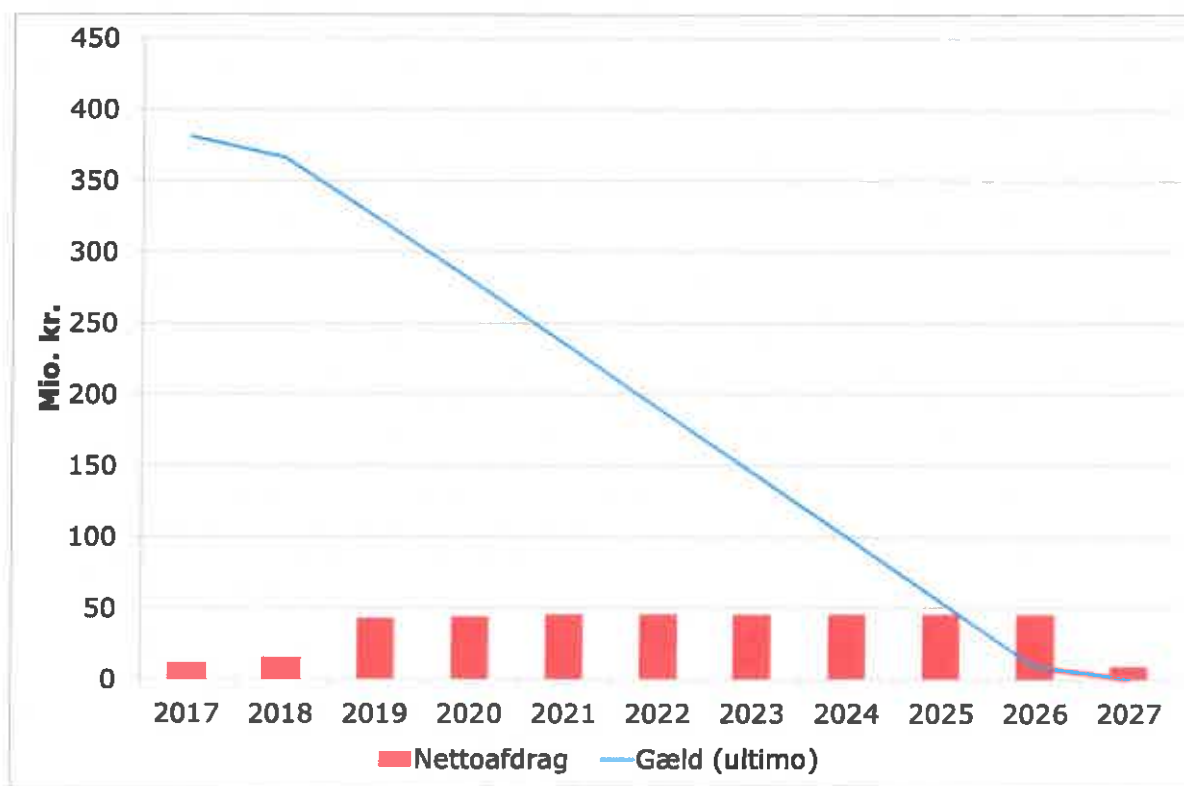
Tabel 3. Fremtidens Fredensborg Kommune, anlægsprogram, fortsat

Anlægsbudget 2017 - 2020							
Anlægsprojekter		I hele tusinde kroner					
		2017	2018	2019	2020	2021	2017-2022
4.1	Tilbygning til Egedal, Byens Hus i Kokkedal	3.000	2.100	0	0	0	5.100
4.2	Trafiksanering af Lågegyde 2. etape	1.800	0	0	0	0	1.800
4.3	Gymnastikkens Hus som tilbygning til Holmegårdshallen i Kokkedal	6.000	13.000	3.000	0	0	22.000
4.4	Projekt "Sammen om Kokkedal"	100	100	100	100	100	500
4.5	Forbedring af fysiske forbindelser mellem byens kvarterer i Kokkedal	200	300	50	50	50	700
4.6	Igangsættelse af tryghedsskabende initiativer i Kokkedal	400	50	50	50	50	650
4.7	Vedligeholdelse i byen - Kokkedal	200	200	200	200	200	1.200
4.8	Klimatilpasning i Kokkedal (hovedprojekt)	34.297	12.087	0	0	0	46.384
4.8	Klimatilpasning i Kokkedal (hovedprojekt)	-20.634	-21.463	0	0	0	-42.097
5.1	Fejlkoblinger kloak - opsporing og genopretning	2.200	0	0	0	0	2.200
5.2	Klima og Energipulje	700	0	0	0	0	700
5.3	Stier samt udvikling af infrastrukturplan, herunder informationsinitiativer	4.000	2.000	2.000	2.000	2.000	12.450
5.4	Trafiksikkerhedsfremmende foranstaltning	2.900	1.500	1.500	1.500	1.500	10.400
5.5	Faglokaler i skolerne	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	7.200
5.6	Leasingydelser i forbindelse med modernisering af fiberring	1.100	1.100	0	0	0	2.200
5.7	Vedligeholdelse af vejkapitalen	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100	12.600
5.8	Tilbagekøb af belysning	0	28.626	0	0	0	28.626
5.9	ABA automatisk brandsikringsanlæg	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	6.000
5.10	Bygningsvedligeholdelse	7.600	7.600	7.600	7.600	7.600	45.600
5.11	Stiplan for rekreative arealer og friluftsmuligheder	1.000	100	100	100	100	1.400
5.12	Udvikling af digital infrastruktur, herunder udbredelse af fibernet og forbedret mobildækning	2.600	3.100	1.500	1.500	0	8.700
5.13	Implementering af arkitektur- og forskønnelsespolitikken	100	0	0	0	0	100
5.14	Diverse arealer til salg ej specificeret	-600	-600	0	0	0	-1.200
5.15	Opsparing til plejeboligkapacitet	0	0	0	15.000	15.000	45.000
5.16	Brofond	0	1.000	1.000	6.000	6.000	20.000
5.17	Anlægsreserven	10.000	10.000	12.000	10.000	10.000	62.000
5.18	Fremtidens Fredensborg Kommune - ikke udmøntet	0	0	0	7.100	4.000	53.600
Anlægsbudget i alt		113.013	114.200	88.900	92.500	90.000	588.613

Figur 2. Udviklingen i kommunens kassebeholdning 2011-2020

Figur 3. Udviklingen i kommunens ordinære gæld samt nettoafdrag 2017-2027

Tabel 4. Totaloversigt Budget 2017-2020

Totaloversigten viser udviklingen i hovedposter og det samlede resultat for årene 2017-2020 med det indgåede budgetforlig.

Totaloversigt 2017-2020

Nettotal i tusinde kr.	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2017- 2020
Driftsvirksomhed					
Indtægter:					
Skatter	-	-	-	-	-
	2.456.454	2.539.283	2.632.755	2.720.815	10.349.307
Tilskud og udligning	-123.140	-76.142	-47.454	-27.061	-273.797
	-	-	-	-	-
Indtægter i alt	2.579.594	2.615.425	2.680.209	2.747.876	10.623.104
Driftsudgifter:					
Driftsudgifter, konto 0-6	2.414.142	2.412.021	2.422.308	2.429.264	9.677.735
Pris- og lønfremskrivning*		49.899	101.351	153.681	304.931
Driftsudgifter i alt	2.414.142	2.461.920	2.523.659	2.582.945	9.982.666
Resultat af driftsvirksomhed	-165.452	-153.505	-156.550	-164.931	-640.438
Anlæg					
Anlægsindtægter	-21.234	-22.063	0	0	-43.297
Anlægsudgifter	134.247	136.263	88.900	92.500	451.910
Resultat af anlæg	113.013	114.200	88.900	92.500	408.613
Lån, renter og balanceforskydninger					
Renter, netto	16.169	16.054	15.941	15.734	63.898
Optagne lån	-28.772	-25.350	0	0	-54.122
Afdrag på lån	68.337	53.711	56.367	57.362	235.777
Tilgodehavender	-3.337	-5.550	-5.550	-5.550	-19.987
Resultat af lån, renter og balanceforskydninger	52.397	38.865	66.758	67.546	225.566
Endringer af de likvide aktiver **	-42	-440	-892	-4.885	-6.259

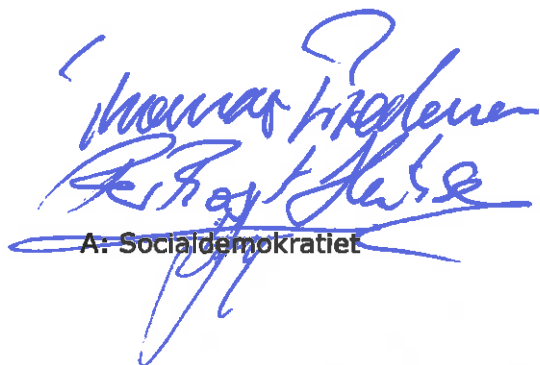
* løbende priser

** + forbrug af likvide midler

** - forøgelse af likvide midler

Budgetforlig 2017-2020

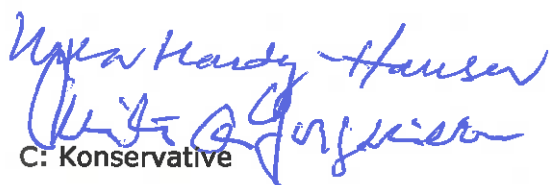
Kokkedal den 7. september 2016

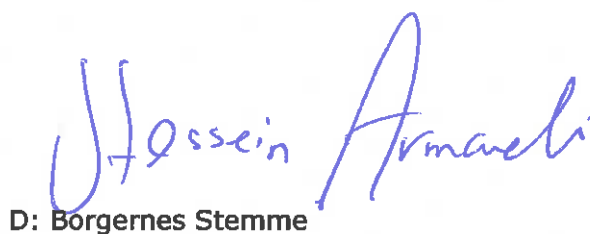
A: Socialdemokratiet

B: Radikale Venstre

C: Konservative

D: Borgernes Stemme

F: SF

O: Dansk Folkeparti

V: Venstre

Ø: Enhedslisten

15. september 2016

Seniorrådets kommentar til Økonomiudvalgsrådet 19. september 2016 til nr.210 - 2. behandling af budget 2017 - 2020

Seniorrådet har noteret sig budgetforliget for 2017-2020 og 2. behandlingen af budgettet 19. september.

Seniorrådet ønsker i denne sammenhæng at udtrykke vores anerkendelse af den realpolitiske vilje i at fastholde det politisk vedtagne princip, om at budgettet på ældreområdet reguleres med den demografiske udvikling.

På Seniorrådets vegne
Finn Kamper-Jørgensen
Formand

Sammenhængende patientforløb

Patient-orienteret forebyggelse

Regionsælderådets tema-møde 2. september 2016

Oplæg ved Finn Kamper-Jørgensen

Formand for Seniorrådet, Fredensborg Kommune

**Formand for Forebyggelsesrådet for Ældrebefolkningen,
nedsat af kommunalbestyrelsen**

Formål

at medlemmer af Ældreråd/Seniorråd

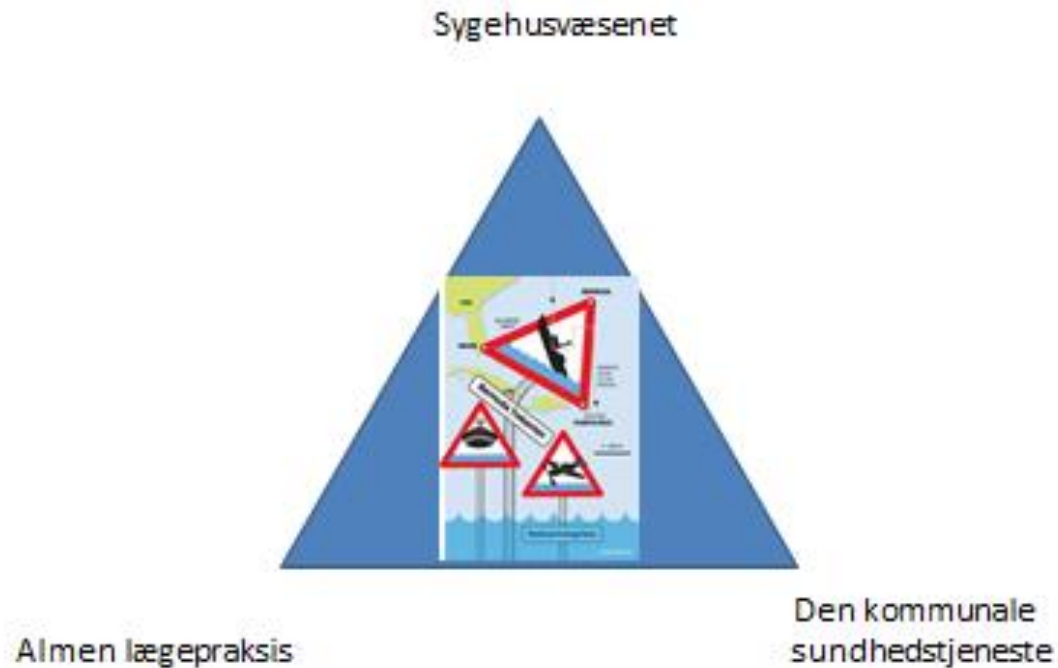
- fokuserer på sammenhængende patientforløb med god kvalitet,
- og fremover bliver skarpere til at stille spørgsmål til politikere, forvaltning, fagfolk - og til at formulere synspunkter og krav

(mange billeder medtaget for at give henvisninger,
der kan arbejdes med efter dagens møde)

Fra skolebænken om organisationer:

**Når man opsplitter en organisation
opstår der et koordinationsbehov**

Sundhedsvæsenets "Bermuda-trekant"

Sejle eller drukne i Bermuda-trekanten?

Funktioner i sundhedsvæsenet

➤ **Forebyggelse**

➤ Diagnostik

➤ Behandling

Med rød:
Tyngde i kommunen

➤ **Pleje**

➤ **Genoptræning og rehabilitering**

➤ **Palliation**

➤ Kommunikation

Hvad kan man gøre i Ældrerådet/Seniorrådet?

➤ Stille spørgsmål til forvaltning og fagfolk

- Hvordan fungerer det her hos os?
- Gør man det anderledes i andre kommuner?

➤ Selv søge viden på internet og opsøge litteratur

➤ Stille forslag og formidle, - eksempler

- Citere fra formål for sundhedsaftalen om sammenhæng
- Henvise til vedtagne forløbsprogrammer i regionen
- Henvise til Nationale Kliniske Retningslinier (fra Sundhedsstyrelsen) om arbejdsdeling sygehus-praksis-kommune
- Konkrete og velkendte forslag der fungerer i andre kommuner

August 2016

PATIENTERNES KRÆFTPLAN

KRÆFTPLAN IV

REGERINGEN

Regeringens initiativer

National målsætning

Regeringen har et mål om, at 90 pct. af kræftpatienterne i 2020 skal opleve, at de har en patientansvarlig læge.

Patientansvarlige læger – én læge som følger dig som kræftpatient

Regeringen vil udrulle en national model for den patientansvarlige læge. Modellen skal sikre, at kræftpatienterne på tværs af landet får et ensartet tilbud. På sigt skal modellen udbredes til alle patientgrupper.

Patienten skal med på råd

Regeringen vil:

Kræftpakker - forløbsprogram

Formålet med pakkeforløb er at tilbyde et hurtigt undersøgelsesforløb og behandling. Det skal forbedre livskvaliteten og prognosen.

Et pakkeforløb beskriver et standard udrednings- og behandlingsforløb for en kræftform. Det gælder:

- Hvilke undersøgelser og behandlinger, der indgår i forløbet**
- Hvor længe udredning og ventetid på behandling bør tage**
- Hvordan informationen gives til patient og pårørende**
- Målepunkter for opfølgning på de enkelte forløb**

Sygdom og behandling / Kræft / Pakkeforløb / Beskrivelser og indgange

Sygdom og behandling

- > Vaccinationer
- > Smitsomme sygdomme
- > Kræft

- Pakkeforløb

Beskrivelser og indgange

Monitorering

- Opfølgningsprogrammer
- Kræftplaner
- Maksimale ventetider
- Risikofaktorer
- Udvalg
- Task Force for Patientforløb
- Udgivelser
- Kampagner

- > Psykisk sygdom
- > Hjertesygdom
- > Kronisk sygdom
- > Sjældne sygdomme
- > Genoptræning og rehabilitering
- > Screening

Beskrivelser af og indgange til pakkeforløb på kræftområdet

Opdateret 16. juni 2016

Alvorlig sygdom, der kunne være kræft

[Diagnostisk pakkeforløb for patienter med uspecifikke symptomer på alvorlig sygdom, der kunne være kræft](#)

[Oversigt over indgang til diagnostisk pakkeforløb for patienter med uspecifikke symptomer på alvorlig sygdom, der kunne være kræft](#)

Akut leukæmi og fremskredent myelodysplastisk syndrom

[Pakkeforløb for akut leukæmi og fremskredent myelodysplastisk syndrom](#)

[Oversigt over indgang til pakkeforløb for akut leukæmi og fremskredent myelodysplastisk syndrom](#)

Analkræft

Region Hovedstaden

Kræftplan

Marts 2011

REGION

Rehabilitering og Palliation ved kræft

Implementeringsplan for forløbsprogram
for rehabilitering og palliation i forbindelse
med kræft. For hospitaler, kommuner og
almen praksis i Region Hovedstaden

2 Rehabilitering

Formål

Rehabiliteringsindsatsen skal fremme borgerens mulighed for at bevare et selvstændigt og meningsfuldt hverdags- og arbejdsliv trods de forandringer, som kræftsygdom og behandling medfører.

4 Behovsvurdering

Formål

Forløbsprogrammet fastslår, at alle kræftpatienter skal have tilbudt en behovsvurdering med det formål at sikre, at kræftpatienter modtager de rette tilbud om rehabiliterende og palliative indsatser.

5 Forløbskoordination for rehabilitering og palliation

Formål

Forløbskoordination skal sikre, at vigtig information om patientens tilstand, behandlings- eller rehabiliteringsforløb er kendt af de sektorer, hvor patienten er i forløb. Samtidig skal patienten til enhver tid være bekendt med, hvor ansvaret for forløbskoordinationen er placeret.

Tabel 1 – Minimumstandarder

Sundhedsfaglige indsatser og minimumsstandarder i
Forløbsprogram for rehabilitering og palliation i forbindelse med kræft.

A: skal tilbydes

B: kan tilbydes

Vurdering af behov	Kommuner	Hospital	Almen praksis
Vurdering af behov for rehabilitering og palliation	A	A	A
Uddybende udredning ved relevant fagperson samt evt. udarbejdelse af plan	A	A	B
Vurdering og behandling af komorbiditet	–	B	A
Forløbskoordination til patienter med specielle og komplekse behov for rehabilitering og palliation	B	A	– ⁷
Tildeling af sundhedsfaglig kontaktperson	B	A	–
Tværfaglige konferencer eller koordinationsmøder vedr. kræfttramte med specielle og komplekse behov	A	A: Palliative enheder B: Hospitals-afsnit	A

Bekendtgørelse om maksimale ventetider ved behandling af kræft og visse tilstande ved iskæmiske hjertesygdomme

I medfør af § 88, stk. 6, og § 89, stk. 5, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1202 af 14. november 2014, fastsættes:

Kapitel 1

Anvendelsesområde m.v.

§ 1. Denne bekendtgørelse omfatter maksimale ventetider for behandling af patienter med kræftsygdomme og visse tilstande ved iskæmisk hjertesygdom.

Stk. 2. Kræftsygdomme, som kræver knoglemarvstransplantation, og hudkræft, som ikke er modermærkekræft, er ikke omfattet af bekendtgørelsen. Bekendtgørelsen omfatter endvidere ikke forskningsmæssig og eksperimentel behandling.

Stk. 3. Ved visse tilstande ved iskæmisk hjertesygdom forstås iskæmisk hjertesygdom med behov for genåbning af kar (revaskulariserende indgreb) efter afsluttet udredning, og hvor der er

- 1) påvist venstre hovedstammesygdom,
- 2) dokumenteret ustabil angina pectoris eller
- 3) angina pectoris smerter umiddelbart efter akut myokardieinfarkt.

Stk. 4. Ved behandling forstås udredning, behandling og efterbehandling, jf. kapitel 2.

Kapitel 2

Maksimale ventetider

Kræft

§ 2. Medmindre hensynet til patientens helbredstilstand tilsiger noget andet, gælder for behandling af kræftsygdomme følgende maksimale ventetider:

- 1) Til udredning ved mistanke om kræft: 14 kalenderdage fra den dato, hvor sygehuset har modtaget henvisning til

Sundhedsaftaler - Sundhedskoordinationsudvalg

Sundhedsaftale 2015 - 2018
Region Hovedstaden og
kommunerne i regionen

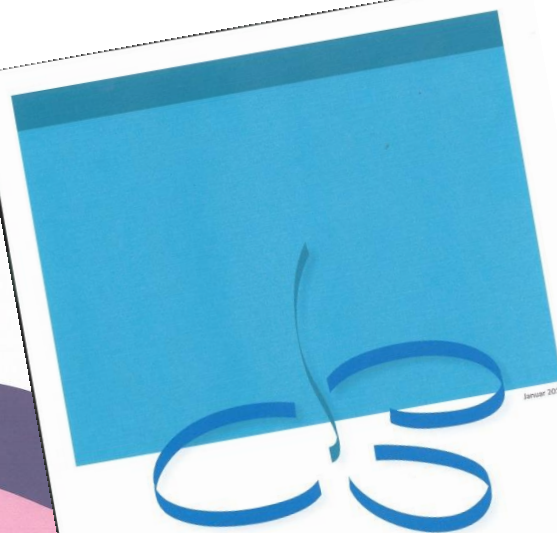
Sundhedsaftalen

Region Midtjylland og de
19 midtjyske kommuner
16. februar 2015

Sundhedsaftalen 2015 - 2018
Sundhedskoordinationsudvalget

Region Syddanmark og de 22 kommuner

Sundhedsaftale 2015-2018

Fire bærende visioner

At borgerne er og oplever at være samarbejdspart i eget forløb og medvirker i udviklingen af det sammenhængende sundhedsvæsen

At udvikle og udbrede nye samarbejdsformer

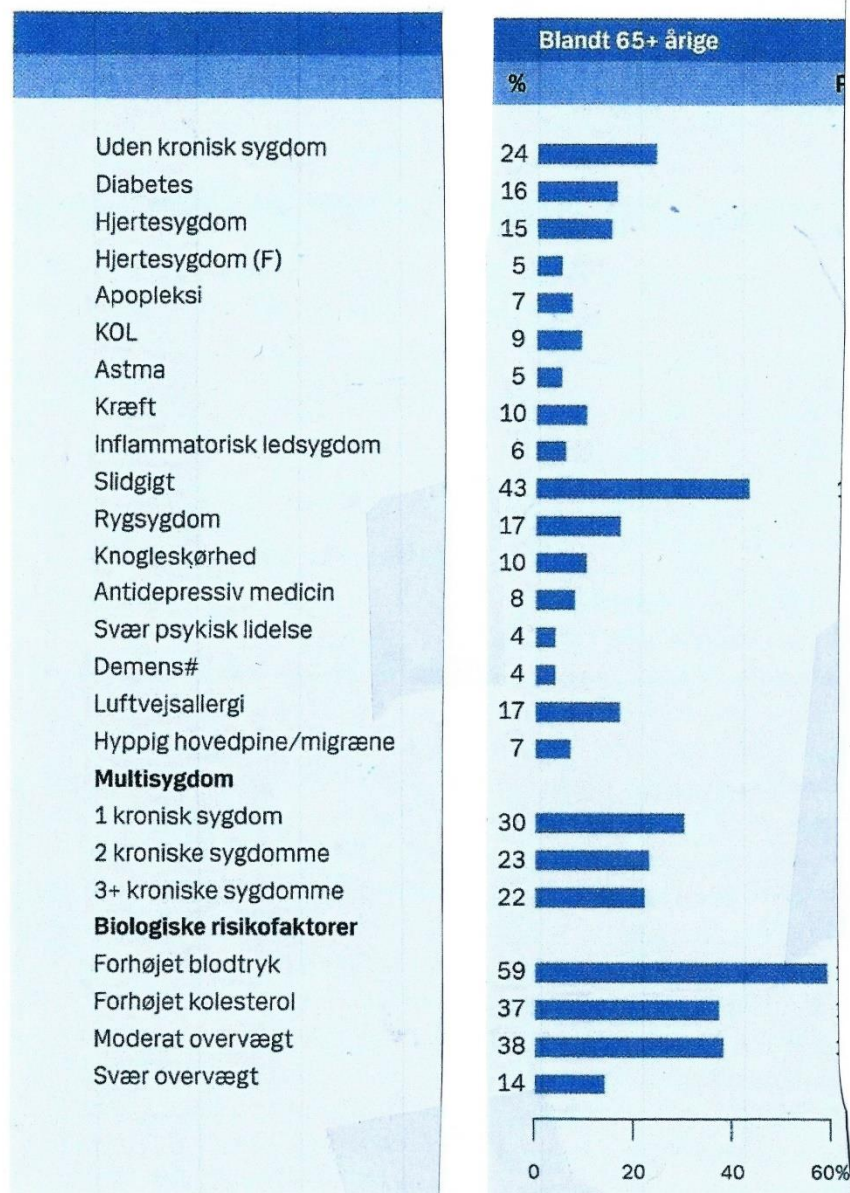
At sundhedsvæsenet bidrager til at skabe mere lighed i sundhed

At borgeren selv oplever høj kvalitet og sammenhæng i indsatsen.

Region Hovedstaden
Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed

Sundhedsprofil 2013 – Kronisk Sygdom

Borgere med kronisk sygdom i 2013

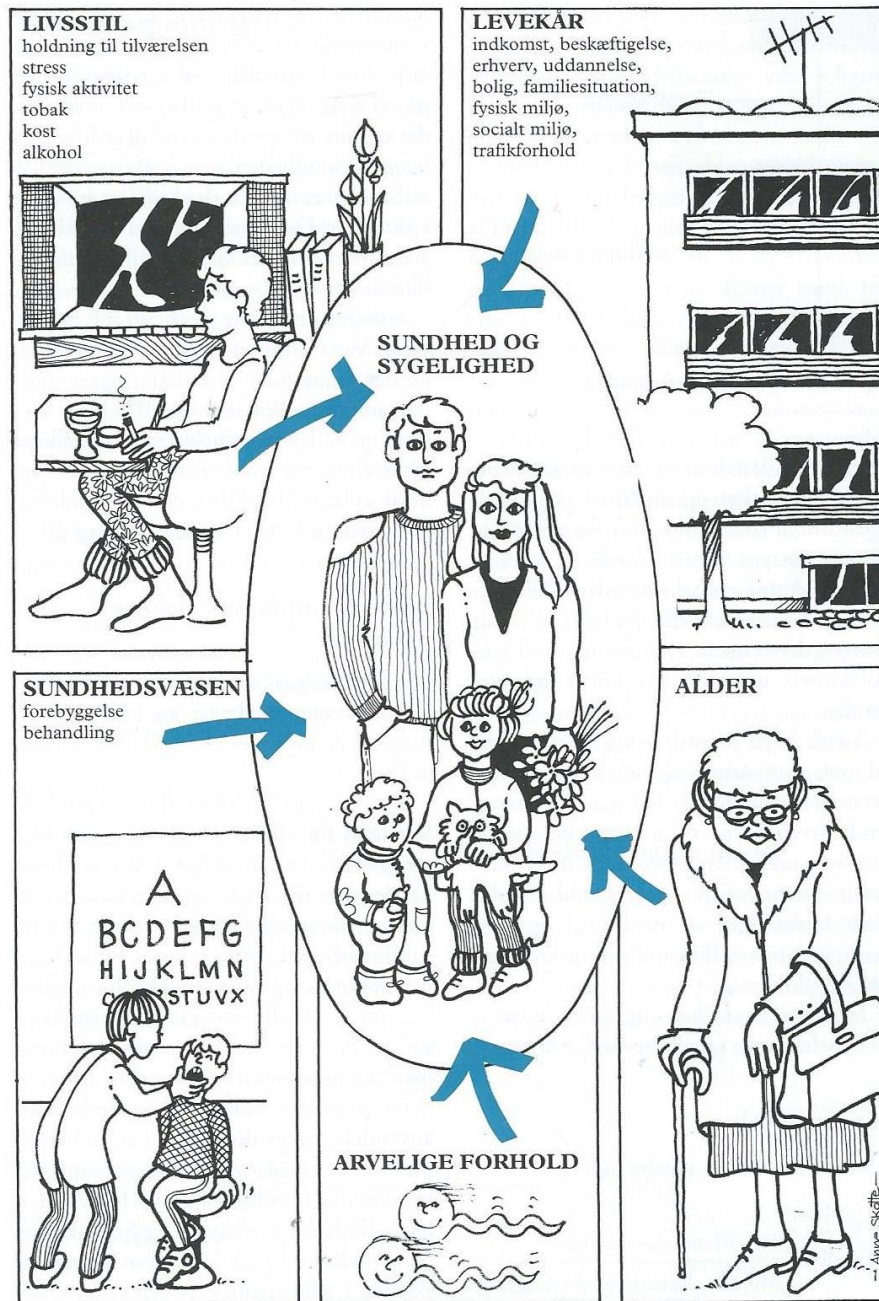

Fig. 8.3. Hovedfaktorer for sundheds/sygdom. Idé: Finn Kamper-Jørgensen.

Forløbsprogrammer

Forløbsprogram for hjerte-kar sygdomme

Hospitaler, almen praksis og
kommunerne i Region Hovedstaden

Godkendt af
Sundhedskoordinationsudvalget
juni 2011

Forløbsprogram for KOL

Hospitaler, almen praksis og
kommunerne i Region Hovedstaden

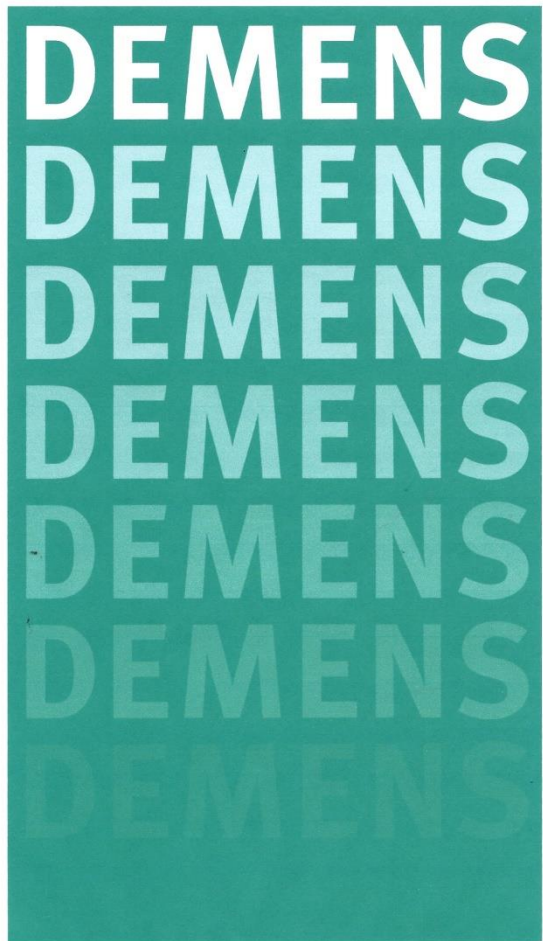
Oktober 2015

KOL

Forløbsprogram for patienter med Demens

Samarbejde på tværs mellem hospitaler,
almen praksis og kommuner i Region Hoved-
staden, januar 2011

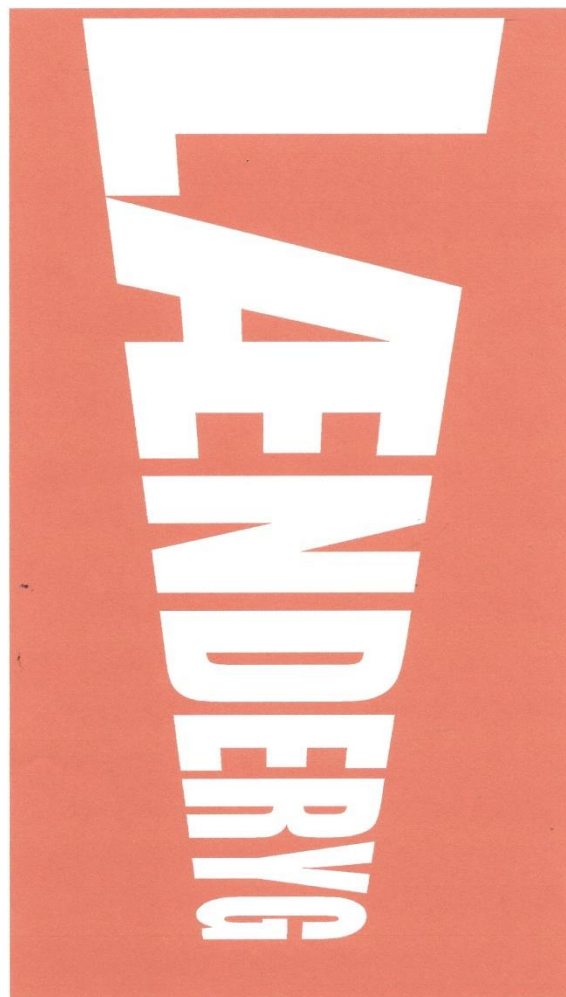
Uddrag af Forløbsprogram for Demens

Forløbsprogram for lænderyglidelser

Hospitaller, almen praksis og
kommunerne i Region Hovedstaden

Godkendt af
Sundhedskoordinationsudvalget
marts 2012

Forløbsprogram for Type 2 Diabetes

Hospitaller, almen praksis og
kommunerne i Region Hovedstaden

Godkendt af
Sundhedskoordinationsudvalget
den 23. marts 2009

TYPE 2 DIABETES

Sundhedsstyrelsens Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR)

Eksempler på allerede offentliggjorte retningslinjer

- ❖ **Urininkontinens hos kvinder**
- ❖ **Rehabiliterende sundhedsindsatser til patienter med type 2 diabetes**
- ❖ **Behandling af høfeber**
- ❖ **Nakkesmerter med udstråling til armen**
- ❖ **Hjerterehabilitering**
- ❖ **Smerter i bevægeapparatet**
- ❖ **Rehabilitering af KOL**
- ❖ **Behandling af alkoholafhængighed**
- ❖ **Grå stær**
- ❖ **Demens**
- ❖ **Knæartrose**
- ❖ **Hofteartrose**
- ❖ **Udvalgte skulderlidelser**
- ❖ **Udredning og behandling af personer med samtidig alkoholafhængighed og psykisk lidelse**
- ❖ **Bipolar lidelse**

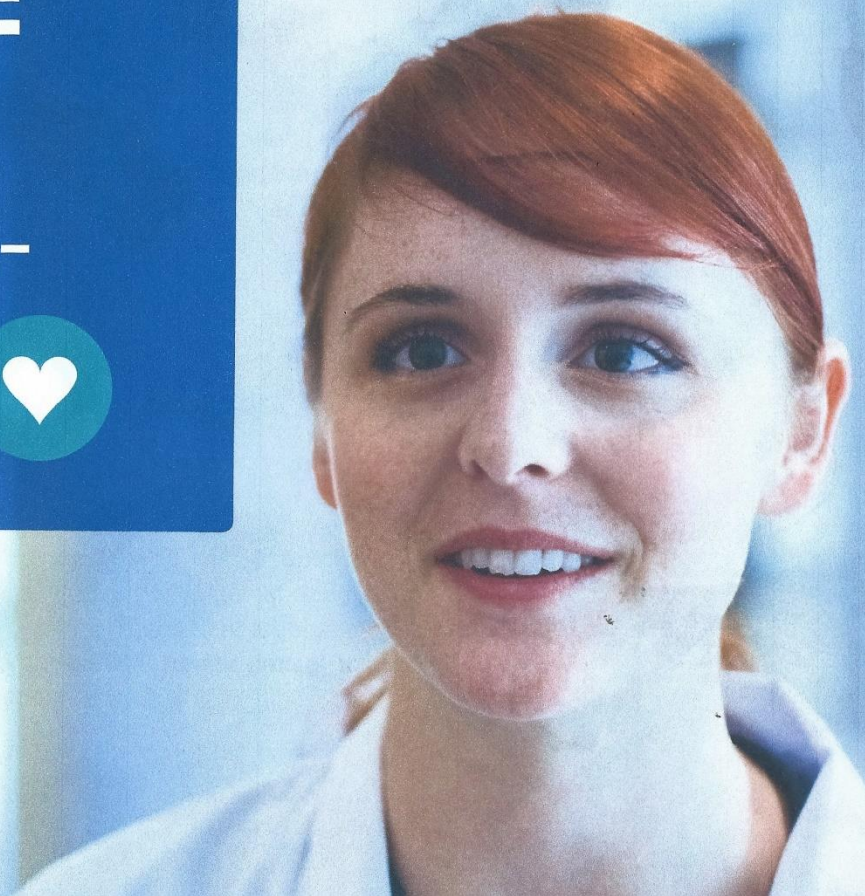
Politisk status april 2016

Sophie Løhde, Frederiksborg Amts Avis 23. april

Der kommer i begyndelsen af 2017 en samlet plan for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen, som har fokus på blandt andet ældre.

For vi kan ikke have at de syge ældre falder ned mellem to stole, når eksempelvis region og kommune glemmer at arbejde ordentlig sammen om pleje og genoptræning

NATIONALE MÅL FOR SUNDHEDS- VÆSENET

NATIONALE MÅL FOR SUNDHEDS- VÆSENET

2016

Offentliggjort 29. april 2016

De otte nationale mål er:

- Bedre sammenhængende patientforløb
- Styrket indsats for kronikere og ældre patienter
- Forbedret overlevelse og patientsikkerhed
- Behandling af høj kvalitet
- Hurtig udredning og behandling
- Øget patientinddragelse
- Flere sunde leveår
- Mere effektivt sundhedsvæsen

SUNDHEDS-
OG ÆLDREMINISTERIET

DANSKE
REGIONER

KL

**Mål 1+2
med indikatorer**

**BEDRE
SAMMEN-
HÆNGENDE
PATIENT-
FORLØB**

**STYRKET
INDSATS
FOR KRONIKERE
OG ÆLDRE
PATIENTER**

BELÆGNING

**AKUTTE
GENINDLÆGGEL-
SER INDEN FOR
30 DAGE**

**VENTETID TIL
GENOPTRÆNING**

**SOMATISK
FÆRDIGBEHAND-
LINGS DAGE PÅ
SYGEHUSE**

**AJOURFØRTE
MEDICIN-
OPLYSNINGER
(PRAKTISERENDE
LÆGE)**

**AKUTTE
INDLÆGGELSER
PR. KOL/
DIABETES-PATIENT**

**FOREBYGGELIGE
INDLÆGGELSER
BLANDT ÆLDRE**

Kontaktpersonordningen på sygehuse

Sygehusene er ved lov forpligtet til at give patienter en kontaktperson senest efter 48 timer eller tidligere, hvis der er behov for det. Kontaktpersonen skal være med til at sikre en øget kvalitet og koordinering i sygehusvæsenet.

Formålet med kontaktpersoner er at skabe kvalitet og tryghed for patienter og pårørende. Kontaktpersonen kan være med til at give information og sikre sammenhæng i patientforløbet.

Det er bestemt ved lov (sundhedslovens § 90 a), at alle sygehuspatienter skal have tilbudt en kontaktperson, hvis behandlingsforløbet strækker sig over mere end 2 dage. Patienter, der har særlige behov, skal dog have tildelt en kontaktperson tidligere, selv om indlæggelsen er kortere end 2 dage.

STYRKET INDSATS FOR DEN ÆLDRE MEDICINSKE PATIENT

NATIONAL HANDLINGSPLAN 2016

SUNDHEDSSTYRELSEN

Styrket indsats for den ældre medicinske patient

FAGLIGT OPLÆG TIL EN NATIONAL HANDLINGSPLAN 2016 – 2019

2016

STYRKET INDSATS FOR DEN ÆLDRE MEDICINSKE PATIENT

NATIONAL HANDLINGSPLAN 2016

Indsatsområde 1

Tidligere opsporing og mere rettidig indsats

Indsatsområde 2

Styrkede kommunale akutfunktioner

Indsatsområde 3

Kompetenceløft i den kommunale hjemmesygepleje

Indsatsområde 4

Styrket indsats mod overbelægning

Indsatsområde 5

Flere udgående funktioner og øget rådgivning til kommuner og almen praksis

Indsatsområde 6

En indsats der hænger mere sammen

Indsatsområde 7

Bedre styr på medicinen

Indsatsområde 8

Bedre digitalt samarbejde i komplekse patientforløb

Behandling på sygehuse

Praksissektoren

Psykiatri og social

Kvalitet og styring

Udrednings- og behandlingsret

Sundhedsdata og -it

Medicin

Forskning og innovation

TEMA: Personlig medicin

TEMA: Sygehusbyggeri

> **TEMA: Sammenhængende
sundhedsvæsen**

TEMA: Borgernes Sundhedsvæsen

Sammenhængende sundhedsvæsen

Regionerne arbejder for at skabe et sammenhængende sundhedsvæsen, hvor patienten sættes i centrum og ressourcerne anvendes effektivt

KL

UDFORDRINGER OG ANBEFALINGER
KL-UDSPIL OM SUNDHED OKTOBER 2015

KL-UDSPIL

SAMMEN OM SUNDHED

Region vil forbedre forløb for multisyge

SUNDHED: Region Hovedstaden ned-sætter midlertidigt udvalg, der skal fokusere på at skabe et mere sammen-hængende sund-hedsvæsen.

Frederiksborg Amts Avis 12. august 2016

ANBEFALINGER FOR
**FOREBYGGELSES-
TILBUD**
TIL BORGERE MED KRONISK SYGDOM

SUNDHEDSSTYRELSEN

VIDENSGRUNDLAG

FOR ANBEFALINGER FOR
FOREBYGGELSESTILBUD
TIL BORGERE MED KRONISK SYGDOM

SUNDHEDSSTYRELSEN

Det nye begreb:

Patientorienteret forebyggelse

i den nye sundhedslov med kommunalreformen, hvor kommunerne fik tillagt ansvaret for forebyggelse

§ 119 i Sundhedsloven

Rask og rørig

**Sygdom
støder
til**

**Funktionsbesvær
Ringere trivsel**

Genoprettet
God funktionsevne
og
trivsel

Eksempel: Diabetes hos ældre

**Behandling:
Medicin**

**Patientorienteret forebyggelse:
Røre sig
Fornuftig kost**

Sundhedsloven om kommunalbestyrelsens ansvar

§ 119: Kommunalbestyrelsen har ansvaret for ved varetagelsen af kommunens opgaver i forhold til borgerne at skabe rammer for sund levevis.

Kommunalbestyrelsen etablerer forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne

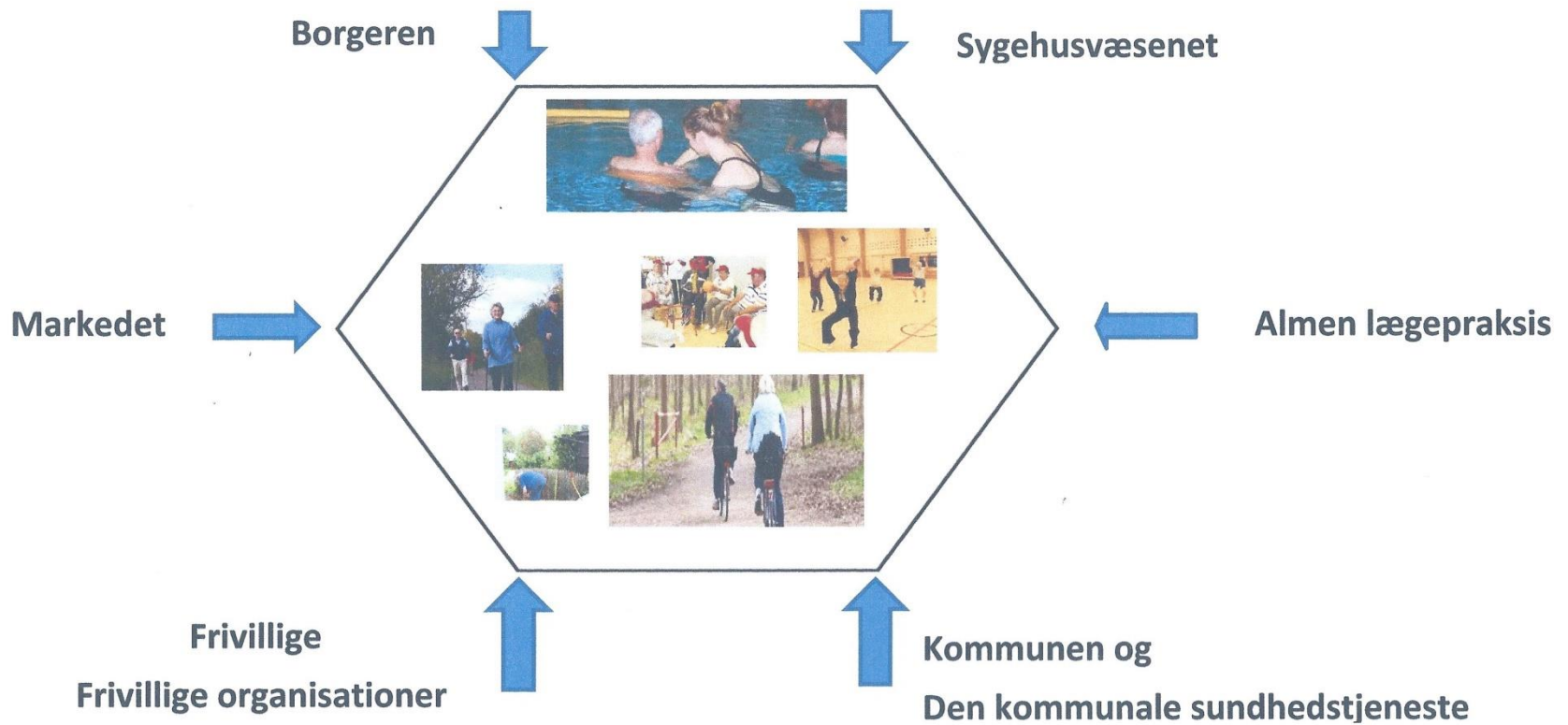
Regionsrådet tilbyder patientrettet forebyggelse i sygehusvæsenet og i praksissektoren m.v. samt rådgivning m.v. i forhold til kommunernes indsats

Eksempler på mekanismer, der bidrager til gode og sammenhængende patientforløb

- ☐ Vedtagne forløbsprogrammer fx for diabetes, KOL, Hjertesygdom, gigt
- ☐ Egen læge som forløbskoordinator – evt. kronikerkonsultation
- ☐ Sygehus med multi-sygdoms udredningscenter – især for ældre
- ☐ Sygehus med forløbskoordinator for ældre med multi- sygdom, kronisk
- ☐ Fremskudt kommunal visitation på sygehuset ved udskrivning
- ☐ Opfølgende hjemmebesøg af læge resp. hjemmesygeplejerske efter sygehusindlæggelse
- ☐ Telemedicin og telekommunikation fx direkte mellem patient og sygehusambulatorium med telefonvagt
- ☐ Frikommune netværk. Samarbejde om forsøgs- og udviklingsvirksomhed
- ☐ Økonomiske incitament - fx bøde vedr. færdigbehandlede ptt.

- ☐ Sundhedsstyrelsens nye publikation: Anbefalinger for forebyggelsestilbud til borgere med kronisk sygdom
- ☐ Aflastningspladser på plejecentre
- ☐ Akut hjemmesygeplejeordning fx med flere kommuner involveret
- ☐ Fastlægeordning på plejehjem
- ☐ Hurtig genoptrænings- og rehabiliteringsindsats efter sygehusindlæggelse
- ☐ Kronikervurdering i almen lægepraksis med opfølgning
- ☐ Henvisning fra fagpersonale til forebyggende hjemmebesøg til ældre i risiko
- ☐ Patienten "bærer sin egen journal" med handlingsplan for forløb
- ☐ Aftaler med frivillige organisationer om kontakter og opfølgning
- ☐ 6-sidet vurdering af indsats der imødekommer behov (se figur/model)

Seks-sidet indsats for sundhed

Hvad kan man gøre i Ældrerådet/Seniorrådet?

➤ Stille spørgsmål til forvaltning og fagfolk

- Hvordan fungerer det her hos os?
- Gør man det anderledes i andre kommuner?
- Er der nogen særlige publikationer vi skal læse for at blive klogere?

➤ Selv søge viden på internet og opsøge litteratur

- Bl.a. Sundhedsstyrelsen – ældre – sundhedsaftaler – puljer – NKR
- Sundheds/ældreministeriets hjemmeside med nye nationale mål

➤ Stille forslag og formidle, - eksempler

- Citere fra formål for sundhedsaftalen om sammenhæng
- Henvise til vedtagne forløbsprogrammer i regionen
- Henvise til Nationale Kliniske Retningslinier (fra Sundhedsstyrelsen) om arbejdsdeling sygehus-praksis-kommune
- Konkrete og velkendte forslag der fungerer i andre kommuner

Når du er henvist til sygehus

Gældende fra 1. september 2014

SUM

Udredningsret og frit sygehusvalg

Hvis du er syg, eller der er mistanke om, at du er det, har du ret til at blive udredt inden for 30 dage, når din læge henviser dig til et sygehus.

Nye europæiske patientrettigheder er vedtaget

20-12-2013

NYHED – Folketinget har i dag vedtaget det lovforslag, der fra 1. januar betyder nye og udvidede patientrettigheder inden for EU.

Hvornår er det en mulighed at rejse til et andet EU-land og modtage behandling? Og hvad kan man få dækket af det offentlige? Disse og mange andre spørgsmål bliver nu klarere på europæisk plan med det lovforslag, L33, som Folketinget i dag har vedtaget. Loven, som har til formål at implementere dele af et EU-direktiv, betyder nemlig, at der fra 1. januar 2014 gælder nye, fælles regler for grænseoverskridende patientrettigheder i EU.

Forebyggelsesrådet for ældrebefolkningen

Beretning for perioden 2014 - 2015

**Internet-adresse på Fredensborg
Kommunes hjemmeside:**

<https://www.fredensborg.dk/politik/raad-og-andre-udvalg/forebyggelsesraadet>

Forebyggelsesrådets kommissorium

Forebyggelsesrådet skal rådgive kommunalbestyrelsen i spørgsmål om forebyggelse.

Forebyggelsesrådets arbejdsområde omfatter både den borgerrettede og den patientrettede forebyggelse.

Forebyggelsesrådet skal ud fra den regionale sundhedsprofil for Fredensborg Kommune, befolkningsprognoser og kommunens Sundheds, Ældre og Handicappolitikker;

- *fremkomme med forslag til kommunalbestyrelsen om forebyggelsesindsatser. Indsatserne bør i vid udstrækning bygge på nationale standarder og vejledninger.*
- *bidrage til at øge borgernes kendskab til den kommunale forebyggelsesindsats.*
- *stille forslag om puljeansøgninger til forebyggende forsøgsvirksomhed.*

Forebyggelsesrådets medlemskreds

- **Seniorråd (2 personer)**
- **Ældre Sagen (2 personer)**
- **Handicapråd (1 person)**
- **Dagcentre (1 person)**
- **Center for Ældre og Handicap (2 personer)**
- **Center for Kultur, Idræt og Sundhed (2 personer)**

Rådet vælger selv sin formand blandt de fire medlemmer fra Seniorråd og Ældresagen. Formanden vælges for en 2-årig periode

Forebyggelsesrådets sekretariatsbetjenes af forvaltningen Der er afsat 200.000 kr. årligt til arbejdet, heraf 150.000 kr. til sekretariatsbetjening. Rådet kan ved implementering af handlingsplaner anbefale kommunalbestyrelsen at bevilge økonomiske midler til aktiviteter.

Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakker: Anbefalinger til den kommunale indsats baseret på bedste viden

- Tobak
- Alkohol
- Fysisk aktivitet
- Mental sundhed
- Seksuel sundhed
- Solbeskyttelse
- Mad og måltider
- Indeklima i skoler
- Hygiejne
- Overvægt
- Stoffer

FREDENSBORG
KOMMUNE

Forebyggelsesrådet for ældrebefolkningen

Handlingsplan for fysisk aktivitet

November 2015
Forebyggelsesrådet

FRIKOMMUNE
FRIKAT DEFTENLIG SEKTOR

Gigthandlingsplan

Forebyggelsesrådet for ældrebefolkningen

- 1. Organisatorisk og faglig udvikling af gigtpatient-uddannelse og rehabilitering i form af kommunalt udviklingsprojekt**
- 2. Drøfte med almen praksis**
- 3. Drøfte med ældresagen og frivillige organisationer**
- 4. Bred information til ældre om eksisterende muligheder**
- 5. Uddybende talmæssig belysning af slidgigt og dens konsekvenser for ældres dagligdag**
- 6. Sammenhængende patientforløb vedr. gigt indtænkes i frikommuneudviklingen**
- 7. Arbejde politisk og forvaltningsmæssigt for sundhedsaftale 2019 – 2022 med gigtforløbsprogram**

NATIONALE MÅL : BEDRE KVALITET, SAMMENHÆNG OG GEOGRAFISK LIGHED I SUNDHEDSVÆSNET

**BEDRE
SAMMEN-
HÆNGENDE
PATIENT-
FORLØB**

**STYRKET
INDSATS
FOR KRONIKERE
OG ÆLDRE
PATIENTER**

**FORBEDRET
OVERLEVELSE
OG PATIENT-
SIKKERHED**

**BEHANDLING
AF HØJ
KVALITET**

**HURTIG
UDREDNING
OG
BEHANDLING**

**ØGET
PATIENT-
INDDRAGELSE**

**FLERE
SUNDE LEVEÅR**

**MERE
EFFEKTIVT
SUNDHEDS-
VÆSEN**

INDIKATORER

BELÆGNING
AKUTTE
GENINDLÆGGEL-
SER INDEN FOR
30 DAGE

VENTETID TIL
GENOPTRÆNING

SOMATISK
FÆRDIGBEHAND-
LINGS DAGE PÅ
SYGEHUSE

AJOURFØRTE
MEDICIN-
OPLYSNINGER
(PRAKTISERENDE
LÆGE)

AKUTTE
INDLÆGGELSER
PR. KOL/
DIABETES-PATIENT
FOREBYGGELIGE
INDLÆGGELSER
BLANDT ÆLDRE

5 ÅRS
OVERLEVELSE
EFTER KRÆFT
HJERTE-
DØDELIGHED

SYGEHUS-
ERHVERVEDE
INFEKTIONER

OVERLEVELSE
VED UVENTET
HJERTESTOP

OPFYLDELSE
AF KVALITETSMÅL
I DE KLINISKE
KVALITETS-
DATABASES

INDLAGTE
PATIENTER I
PSYKIATRIEN, DER
BÆLTEFIKSERES

VENTETID TIL
PLANLAGT
SYGEHUS-
OPERATION OG
TIL PSYKIATRIEN

SOMATISKE/
PSYKIATRISKE
PATIENTER
UDREDT INDEN FOR
30 DAGE

KRÆFTPAKKE-
FORLØB
GENNEMFØRT
INDEN FOR TIDEN

PATIENT-
TILFREDSHED
PATIENTOPLEVET
INDDRAGELSE

MIDDELLEVETID
DAGLIG RYGERE
I BEFOLKNINGEN

LIGGETID PR.
INDLÆGGELSE
PRODUKTIVITET
PÅ SYGEHUSENE

REGIONALE / KOMMUNALE LOKALE DELMÅL

TABEL 1: Oversigt over farvemærkning af indikatorer, udvikling fra 2014-2015

MÅL	INDIKATORER	HELE LANDET	NORDJYLLAND	MIDTJYLLAND	SYDDANMARK	HOVEDSTADEN	SJÆLLAND
 BEDRE SAMMEN- HÆNGENDE PATIENTFORLØB	Belægning (under udvikling)						
	Akutte genindlæggelser indenfor 30 dage, pct.	6,7	● 5,5	● 6,6	● 5,9	● 6,3	● 9,1
	Ventetid til genoptæning, median, dage	14	● 15	● 13	● 16	● 14	● 13
	Somatisk færdigbehandlingsdage på sygehusene, dage pr. 1.000 borgere	6,1	● 3,4	● 1,8	● 1,7	● 15,2	● 2,0
	Ajourførte medicinoplysninger (praktiserende læge), pct. (maj 2015-marts 2016)	12	● 13	● 12	● 11	● 11	● 14
 STYRKET INDSATS FOR KRONIKERE OG ÆLDRE PATIENTER	Akutte indlæggelser pr. 1.000 KOL-patienter, antal	583	● 499	● 534	● 485	● 715	● 613
	Akutte indlæggelser pr. 1.000 diabetes type 2-patienter, antal	374	● 315	● 350	● 303	● 459	● 389
	Forebyggelige indlæggelser pr. 1.000 ældre (65+), antal	63,5	● 52,8	● 55,2	● 61,0	● 77,6	● 61,5
 FORBEDRET OVERLEVELSE OG PATIENTSIKKERHED	5 års overlevelse efter kræft, pct. (2008-2010 og 2011-2013)	59	● 59	● 59	● 60	● 61	● 58
	Hjertedødelighed (2013-2014), dødsfald pr. 100.000 borgere	127	● 131	● 122	● 129	● 126	● 132
	Sygehuserhvervede infektioner – bakterier, antal pr. 10.000 risikodøgn	8,0	● 6,7	● 7,5	● 8,9	● 8,3	● 7,4
	Sygehuserhvervede infektioner – clostridium difficile, antal pr. 100.000 borgere	66,2	● 61,2	● 46,9	● 58,6	● 88,5	● 63,3
	Overlevelse ved uventet hjertestop (under udvikling)						
 BEHANDLING AF HØJ KVALITET	Opfyldelse af kvalitetsmål i de kliniske kvalitetsdatabaser*	63,5	● 59,5	● 67,6	● 62,9	● 60,3	● 59,2
	Indlagte personer i psykiatrien, der bæltefikseres, pct.	5,9	● 6,0	● 7,8	● 6,5	● 4,8	● 5,8

De enkelte farver betyder:

- Negativ udvikling og under gennemsnittet
- Enten positiv udvikling og under gennemsnit / negativ udvikling og over gennemsnit
- Positiv udvikling og over gennemsnit

Anm.: Alle tal viser udviklingen fra 2014 til 2015 med mindre andet er angivet.

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen.

* RKKP og Danske Regioner
 ** Landsdækkende undersøgelse af patientoplevelse
 *** Danmarks Statistik
 **** Den Nationale Sundhedsprofil

TABEL 2 : Oversigt over kommunernes resultater for udvalgte indikatorer, udvikling 2014-2015

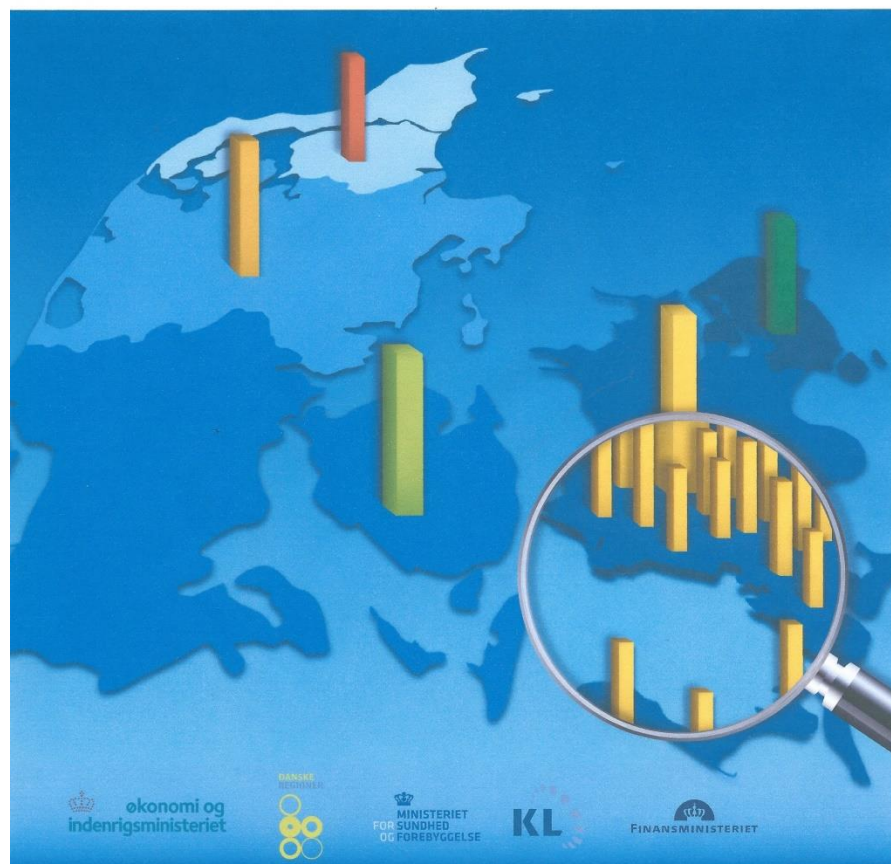
REGION HOVEDSTADEN	AKUTTE GEN- INDLÆGSELSE INDENFOR 30 DAGE, PCT.	VENTETID TIL GENOPTRÆNING, MEDIAN, DAGE	SOMATISK FÆRDIG- BEHANDLINGS- DAGE PÅ SYGEHUSENE, DAGE, PR. 1.000 BORGERE	AKUTTE INDLÆGSELSE PR. KOL-PATIENT, ANTAL PR. 1.000 PATIENTER	AKUTTE IND- LÆGSELSE PR. DIABETES- PATIENT, ANTAL PR. 1.000 PATIENTER	FOREBYGGELIGE INDLÆGSELSE FOR ÆLDRE, ANTAL PR. 1.000 ÆLDRE	MIDDEL- LEVETID	DAGLIG RYGERE, PCT.
ALBERTSLUND KOMMUNE	7,7	15	5,8	762	518	89,4	80,4	16,5
ALLERØD KOMMUNE	6,7	11	4,4	582	390	57,4	82,3	9,7
BALLERUP KOMMUNE	4,9	15	13,2	673	431	72,9	79,6	16,7
BORNHOLM KOMMUNE	6,5	19	1,5	690	436	69,3	79,4	15,8
BRØNDBY KOMMUNE	6,4	21	42,9	832	499	96,3	79,1	19,4
DRAGØR KOMMUNE	4,5	15	7,8	593	407	67,9	81,3	12,9
EGEDAL KOMMUNE	4,7	*	30,8	610	402	56,7	81,7	12,8
FREDENSBORG KOMMUNE	9,3	14	10,3	667	459	74,9	81,3	13,8
FREDERIKSBERG KOMMUNE	6,8	21	0,3	777	445	88,5	80	12,4
FREDERIKSSUND KOMMUNE	10,1	13	7,2	757	502	85,6	79,5	14,2
FURESØ KOMMUNE	2,9	9	32,2	561	349	54,8	82	10,6
GENTOFTE KOMMUNE	2,5	11	21,1	592	392	69,6	82,2	10,1
GLADSAXE KOMMUNE	4,9	36	7,9	662	454	74,6	79,5	16,2
GLOSTRUP KOMMUNE	7,6	11	4,5	811	517	84,2	79,9	14,5
GRIBSKOV KOMMUNE	9,6	*	10,2	737	514	74,4	80,3	17,5
HALSNÆS KOMMUNE	10,2	14	8,7	839	553	87,5	79	18,1
HELSINGØR KOMMUNE	9,7	16	9,6	684	454	74,2	80	16,6
HERLEV KOMMUNE	4,8	37**	28,0	710	463	83,0	79,2	16,5
HILLERØD KOMMUNE	10,1	20	13,0	773	480	72,5	81	13,2
HVIDOVRE KOMMUNE	6,1	17	39,4	666	475	89,8	79,7	17,0
HØJE-TAASTRUP KOMMUNE	6,8	*	3,9	828	495	87,1	79,5	18,6
HØRSBØLL KOMMUNE	7,1	12	2,5	611	389	59,3	81,9	10,4
ISHØJ KOMMUNE	7,3	14	1,0	890	601	105,7	78,3	18,8
KØBENHAVN KOMMUNE	6,6	15	12,9	755	467	87,9	78	16,3
LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE	2,6	12	25,0	577	410	63,5	82,3	9,5
RUDERSDAL KOMMUNE	3,0	14	19,5	503	380	58,5	82,4	8,5
RØDOVRE KOMMUNE	4,3	15	30,2	621	433	75,2	79,5	17,1
TÅRNBY KOMMUNE	5,6	13	51,8	704	513	89,6	79,7	16,7
VALLENSBÆK KOMMUNE	6,2	14	21,8	802	466	68,8	80,9	13,7

* Data mangler

** Farvemærkning er alene i forhold til placering i forhold til landsgennemsnittet grundet manglende data året før

2015

INDBLIK I SUNDHEDSVÆSENETS RESULTATER

Tabel 3. Oversigt over kommunernes resultater for udvalgte indikatorer

	Akutte genindlæggelser, andel af alle indlæggelser, pct.	Forebyggelige indlæggelser blandt ældre, antal pr. 1.000 borgere	Akutte medicinske korttidsindlæggelser, antal pr. 1.000 borgere	Somatiske færdigbehandlingsdage, antal pr. 1.000 borgere	Psykiatriske færdigbehandlingsdage, antal pr. 1.000 borgere	Ventetid til genoptræning i kommuner, median, dage
Ringkøbing-Skjern	3,0	40,7	18,9	0,1	0,4	11
Rebild	6,1	42,6	21,0	0,9	0,0	11
Brønderslev	6,2	52,1	34,1	0,1	1,1	14
Favrskov	6,6	54,3	35,3	0,6	0,0	13
Fredensborg	4,7	61,7	15,8	0,8	1,1	15
Herning	4,2	53,7	18,8	2,2	1,7	11
Lolland	8,6	54,5	10,6	0,7	0,3	13
Skanderborg	6,6	54,0	34,2	0,0	1,4	13
Vesthimmerlands	6,1	37,8	28,4	0,2	0,2	15
Hjørring	4,7	61,9	16,6	0,8	2,8	-
Ikast-Brøndby	3,9	53,3	19,3	1,2	2,1	14
Langeland	7,8	51,0	4,5	0,4	0,0	-
Morsø	8,0	54,3	9,8	0,2	0,1	13
Sorø	8,5	55,3	14,2	0,3	2,8	12
Stouer	4,7	53,3	31,1	0,8	3,5	10
Tønder	5,2	58,7	15,1	1,6	0,5	12
Vejle	4,8	62,4	27,5	0,9	0,1	17
Faaborg-Midtfyn	7,3	50,0	10,3	1,1	0,7	18
Guldborgsund	8,0	57,1	10,8	0,5	0,6	17
Haderslev	6,0	58,3	26,1	3,2	2,4	8
Hedensted	7,1	45,0	38,0	0,1	0,0	12
Kalundborg	7,2	58,7	18,0	2,0	2,3	11
Korsør-Middelfart	7,8	51,5	10,4	1,3	0,5	-
Lemvig	4,5	54,8	26,1	3,6	5,0	3
Mariagerfjord	7,5	36,0	33,9	0,8	2,0	17
Middelfart	5,5	63,6	25,1	0,6	1,4	16
Norddjurs	6,3	43,8	30,0	0,1	1,8	12
Nordfyns	6,1	46,7	13,3	3,2	7,1	16
Ringsted	8,4	60,7	15,7	1,9	0,6	13
Roumøse	3,2	56,5	31,1	2,8	2,8	12
Skive	8,1	36,6	17,1	0,4	3,1	17
Syddjurs	7,0	50,3	37,0	0,8	5,3	9
Thisted	41,3	41,3	19,3	2,8	2,8	14
Vejen	6,7	61,8	27,9	1,6	0,0	13
Viborg	8,4	38,4	17,5	0,2	5,0	13
Vordingborg	6,1	47,2	32,5	1,4	3,0	11
Førso	4,1	51,1	37,2	1,0	2,4	7
Hørsholm	6,7	54,1	42,6	3,2	0,0	-
Kolding	4,7	58,7	29,8	0,5	1,1	14
Ljngby-Taarbæk	7,7	58,7	29,8	1,4	3,5	13
Lynghy-Taarbæk	7,6	42,6	32,7	1,1	3,5	13
Næstved	7,6	60,3	30,9	0,7	2,2	11
Odbjerg	5,9	62,3	20,2	2,5	1,5	14
Randers	8,0	55,1	45,7	0,4	1,3	-
Silkeborg	7,9	64,2	33,3	1,0	0,0	13
Stevns	7,9	52,0	11,2	1,0	0,0	-
Vorle	8,4	62,7	30,6	1,9	0,9	11
Aabenraa	5,8	55,7	14,0	1,0	5,3	20
Aalborg	5,8	47,8	17,6	3,8	10,4	21
Aabenraa	7,6	60,9	30,9	5,1	1,5	15
Bornholm	6,3	58,9	40,4	0,1	1,8	-
Fredericia	5,1	77,8	11,1	1,7	0,0	28
Gadane	4,2	78,4	44,4	0,7	1,0	30
Halsnæs	5,4	44,5	28,5	1,7	0,3	14
Slagelse	10,4	61,1	15,5	0,2	3,2	15
Solrød	8,8	59,6	15,2	0,8	0,0	17
Søndersborg	7,8	58,2	37,3	1,1	1,8	14
Aarhus	5,6	57,0	30,7	4,2	6,4	14
Ålbæk	7,2	65,5	40,9	10,9	0,0	13
Egedal	6,2	57,5	30,6	4,3	6,9	13
Færø	8,3	64,2	17,1	5,3	1,7	-
Gentofte	2,6	67,9	31,6	0,2	0,3	11
Greve	7,8	49,6	27,1	2,1	2,2	12
Holbæk	6,6	60,1	21,7	2,1	2,5	14
Horsens	8,5	70,9	11,3	0,3	0,4	14
Jæmtebucht	6,2	60,6	16,5	2,1	4,8	10
Jeg	8,0	58,8	10,7	2,4	3,5	10
Odense	6,2	57,8	12,6	1,0	1,8	12
Svenborg	8,1	51,0	10,8	1,7	4,8	20
Billund	4,1	60,6	40,6	0,6	2,6	-
Bilund	7,5	71,1	31,3	4,6	0,0	11
Glostrup	6,5	72,6	48,8	1,6	3,1	14
Hjborg	8,8	53,9	12,8	4,6	0,0	11
Ikast	7,0	60,7	40,3	4,6	0,0	13
Vallensbæk	7,1	71,8	50,3	8,2	0,1	14
Dragør	5,6	75,6	20,4	0,1	20,0	14
Gribskov	8,4	71,3	30,3	9,1	2,4	9
Herlev	4,0	75,9	48,2	12,0	5,5	-
Hjørring-Taarup	7,4	76,3	30,9	4,9	2,4	-
Ikast	7,0	76,0	40,0	0,6	1,0	14
Roskilde	8,5	89,4	41,1	3,7	6,8	9
Rødovre	4,3	79,3	47,7	35,0	3,4	16
Tilby	5,8	81,7	24,4	10,0	2,0	11
Albertslund	6,9	80,8	43,0	11,5	3,5	18
Fredensborg	8,5	64,7	49,8	2,6	6,8	18
Fredrikshavn	7,2	66,6	41,3	0,1	2,3	18
Halsnæs	8,8	81,9	41,3	4,1	4,1	14
Helsingør	9,3	72,5	54,0	12,8	7,3	13
Brøndby	7,3	84,7	40,4	46,8	26,0	20
Esbjerg	8,9	86,7	24,1	26,6	4,8	18
Fredrikssund	10,1	85,1	63,0	11,6	4,9	14
Hillørd	9,0	78,5	36,7	19,7	14,0	14
Hvidovre	7,2	83,8	36,8	44,1	6,1	15
København	7,0	81,8	36,8	17,7	14,5	13
Læsø	-	-	-	-	-	9
År	-	-	-	-	-	15
Fing	-	-	-	-	-	-
Samsø	-	-	-	-	-	-

■ Placering i øvre del ■ Placering i midterste del ■ Placering i nedre del

Kilde: Se under afslutning om de enkelte indikatorer.

Anm.: For nærmere beskrivelse af de enkelte indikatorer, se tabel 2 og afslutning om de enkelte indikatorer. Statistisk usikkerhed medfører, at forskelle mellem kommuner i indikatorresultater kan ligge inden for den statistiske usikkerhed. Akutte genindlæggelser, forebyggelige indlæggelser og akutte medicinske korttidsindlæggelser er kunne og alderstandardiserede. * = kommuner med færre end 10.000 indbyggere eller færre end 20 genoptræningsdage.

DANSKERNES SUNDHED

Tal fra Den Nationale Sundhedsprofil

Sundhedsstyrelsen

STATENS INSTITUT
FOR FOLKESUNDHED
SYDDANSK UNIVERSITET

Helbred og trivsel

- › Helbredsrelateret livskvalitet

Sundhedsadfærd

- › Rygning
- › Fysisk Aktivitet
- › Alkoholforbrug
- › Kost
- › Overvægt og undervægt

Sygelighed

- › Langvarig sygdom
- › Specifikke sygdomme og lidelser
- › Smerter-eller-ubehag

Kontakt til egen læge

- › Kontakt til egen læge

Sociale relationer

- › Sociale-relationer

Vejledning Baggrund Kontakt FAQ

Spørgeskema Ansøg om data

Velkommen til Den Nationale Sundhedsprofil for 2010 og 2013

Her på siden kan du finde oplysninger om danskernes sundhed i kommuner, regioner og i hele landet. I alt har 177.639 personer deltaget i undersøgelsen i 2010 og 162.283 personer i 2013. Vælg mellem ca. 70 indikatorer i menuen til venstre og få vist resultater i form af tabeller, kort eller figurer.

© Copyright 2014

Dansk Selskab for Almen Medicin

2012

træning og selvtræning hører til i sociallovgivningen. Det er svært for almindelige mennesker at forstå, skriver Finn Kamper-Jensen.

Foto: Per Jensen

Behov for ny lov om kommunal sundheds- og socialindsats

KRONIK: Tiden er kommet til i langt højere grad at synliggøre og indtænke den praktiserende læge i den lokale og kommunale sundheds- og socialindsats.

Af Finn Kamper-Jørgensen
Toeltvej 37
Humblebæk

Udviklingen af det nære sundhedsvæsen er sat på dagsordenen i Danmark. Regeringen og kommunerne er gået i gang med at tænke. Tænkningen bør udvides. Der er brug for en ny lov, hvor man samtænker den sociale og sundhedsmæssige indsats borgernært. Det kalder jeg for »Lov om kommunal sundheds- og socialindsats«. De har gjort det i Norge. Formålet med den norske lov fremgår her.

Norsk lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (på norsk):

§ 1-1. Lovens formål er særlig at:

1. forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring af sygdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne,
2. fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer,
3. sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre,
4. sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud,
5. sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov,
6. sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet og
7. bidra til at ressursene utnyttes best mulig.

§ 1-2. Lovens virkeområde

Loven gjelder for helse- og omsorgstjenester, som tilbys eller ytes i riket av kommunen eller private som har avtale med kommunen, når ikke annet følger av loven her.

For å illustrere, hvorfor samordning på det kommunale nivå i Danmark er nødvendig, kan vi kort se på eksempelvis trening. Vi har brug for træning for at forebygge og holde os i form - genoptræne efter ulykker - og gennem træning få et godt liv trods sygdom, når vi lever livet med en kronisk sygdom.

Forvirringen er total

Den lovmæssige forvirring er total: Træning, genoptræning, vedligeholdelsestræning, selvtræning. Det omtales i forskellige paragraffer i forskellige love. Sundhedsloven taler om genoptræning. Det samme gør den sociale servicelov. Vedligeholdelsestræning og selvtræning hører til i sociallovgivningen. Det er svært for almindelige mennesker at forstå, og de professionelle går ikke sjældent galt i byen om regler for de forskellige tilbud, indsatser og tilskud.

Man tvinger hvert år kommunerne til at vedtage såkaldte kvalitetsstandarder på de forskellige lovparagraffer. En sådan forvirring er ikke meningsfuld.

Hertil kommer så andre bestemmelser om træning med tilskud hos fysioterapeuter, træning i gymnastikforeninger, i aftenskoler, i Ældre Sagen, i fitnesscentre - noget med tilskud, andet uden.

Da regeringen stillede krav til kommunerne om værdighed i ældreplejen, skete det igennem den sociale servicelov - ikke igennem sundhedsloven. Det på trods af at plejehjem og hjemmesygepleje hører hjemme i sundhedslovgivningen. Og da man gennemførte ny lov om forebyggende hjemmebesøg til ældrebefolkningen, skete det også igennem den sociale servicelov - ikke gennem sundhedslovgivningen.

Eksemplerne er mange på børneområdet, på arbejdsmarkedsområdet. Vi skal som borgere ikke opdeles efter, hvilken lovparagraf der hjælper os, men betragtes som hele mennesker.

I udviklingen blev en central person i vort velfærdssystem parkeret lidt

ude på et sidespor. Det er den alment praktiserende læge hverken del af i regionen eller kommunen, i liberal regi uden egentlig politisk forståelse for, hvordan man udvikler og fremmer netop dette vigtige led. Krisen bliver tydeligere dag for dag - nu mangler en del byer denne centrale figur.

I vort system har vi skudt en speciallæge i bred, almen sundhedsvurdering og indsats ud i forreste række nær befolkningen og har givet ligelig og gratis adgang for alle befolkningsgrupper, har meget høj kontinuitet i kontakter og har forbundet det med samfundsøkonomisk rationalitet. Almen praksis kontrollerer nemlig via faglig indsigt den videre adgang til dyre samfundsressourcer. Recepten er et økonomisk rationeringsmiddel. Henvisningen til speciallæge og sygehus tilsvarende. Helbredsreklamation til dagpenge, til førtidspension, til kontanthjælp. Jeg kunne fortsætte opremsningen.

Tiden er kommet til i langt højere grad at synliggøre og indtænke den praktiserende læge i den lokale og kommunale sundheds- og socialindsats.

Næppe rimeligt

Det kan gøres ved at anvende de mekanismer, som enhver, der arbejder med liberale systemer kender til. Alternativet er, at det bliver et rent offentligt system - og det er efter min vurdering næppe rimeligt eller realistisk på nuværende tidspunkt.

Jeg vil plædere for, at en ny lov om den kommunale sundheds- og socialindsats skal give en kommune mulighed for via pengepungen at aftale en vis del af lægens tid anvendt på samspil og indsats til de særlige lokale, kommunale forhold. Kommunerne medfinansierer allerede i dag omkring 25 % af regionernes sundhedsudgifter til sygehuse og lægerne. En stiv og ubøielig landsoverenskomst for lægerne på tværs af alle 98 kommuner er ikke vejen frem.

En generel sundhedslov og generel sociallov kan godt eksistere sideløbende med den foreslåede kommunale lov.

Finn Kamper-Jørgensen er læge og epidemiolog, lic.med. (sundhedsøkonomi) 1975.

**Kronik i Frederiksborg Amts Avis
20. april 2016 om den norske lov
og behovet for ny dansk lov**

Kontakt til Finn Kamper-Jørgensen

Toeltvej 37
3050 Humlebæk

Mail: finnkamper@gmail.com

Tlf: 49 19 11 88

Referat af møde med Seniorrådets gæst: Økonomichef Henriette Lilleør ved Seniorrådets møde 12. September 2016

Henriette Lilleør gennemgik budgetprocessen fra forårets budgetseminar, over august budgetseminaret for Byrådet og fortalte om det pr. 7. september indgåede forlig om budget 2017 – 2020.

Der havde før efterårets budgetseminar været nogen usikkerhed om Regeringens udmeldinger til kommunerne på det økonomiske område. Aftalen med KL var nu på plads. Det såkaldte omprioriteringsbidrag afskaffes fra 2018. Der er uddelt "værdighedspenge" til kommunerne.

Ifølge budgetforliget investeres der i et nyt pleje- og rehabiliteringscenter og der bygges en ekstra etage på til lægepraksis. Umiddelbart finansierer kommunen, men på sigt forsøges en privat investor involveret.

Seniorrådet gav udtryk for, at det var en fremsynet beslutning for at forhindre lægemangel og for at få bedre samordning til de kommunale sundhedsaktiviteter.

Det var Henriette Lilleørs vurdering, at ældreområdet hang fornuftigt sammen rent økonomisk, og at man stort set havde undgået besparelser. En meget lille besparelse var realiseret ved at samordne klippekort-ordning med omsorgstimer.

Der blev spurgt til hvad de 5 mio kr. reserveret de kommende år til ældreområdet betød. Det var bl.a. en øget demografiregulering, lød svaret.

Seniorrådet gjorde opmærksom på, at det i sin tid havde taget initiativ til en ændret demografimodel som planlægningsgrundlag for budget og plejehjemspladser mv, og at et borgmesterudvalg – også med repræsentanter fra Seniorrådet - havde lavet et fortrinligt fremadrettet forslag, som siden var lagt til grund for budgetfremskrivninger. Men Seniorrådet var usikker på betydningsfulde detaljer i det, man gjorde i dag, bl.a. aldersopdelingen. De gennemsnitlige udgifter pr 65+ årig og pr 80+ årig har været faldende de senere år. Er demografimodellen brudt sammen? Henriette Lilleør vil ved lejlighed invitere nogle repræsentanter til at forklare modellens detaljer og anvendelse.

Der blev spurgt til, hvorfor ældre – vist nok som de eneste – skal betale for at anvende kommunale lokaler, når de går til selvtræning på plejecentrene. I sin tid havde man overflyttet dette fra fritidsloven til den sociale servicelov. Henriette Lilleør ville undersøge lovhjemmel.

Formanden takkede for en informativ fremlæggelse og drøftelse